

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 23 (24)

TORONTO, Ontario, 1950 m. IRŽELIO mėn. 8 d.

Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian R. C.
Society of Canada.
Authorized as Second Class Mail
Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS

Lėdžia Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija

941 Dundas St. W., Toronto,
Ont. Canada

Mokslo metams baigiantis

Mokslo metų pabaiga ir mūsų lietuviškajai visuomenei iškelia ne vieną sunkią sprendžiamą klausimą. Pats gyvenimas pirmiausia iškelia klausimą, ką daryti su vaikais tėvams, kurie abu dirba? Kur palikti vaiką, kai reikia išeiti į darbą abiem ir negalima jo pasiūsti į mokyklą? Palikti jį gatvei auklėti yra per daug pavojinga ir vaiko auklėjimui, ir jo sveikatai, ir net gyvybei. Tai labai svarbus ir sunkiai sprendžiamas klausimas. Jį gal pasvarstysime kita proga. O šį kartą pasvarstysime kitą taip pat labai svarbų klausimą, būtent, ką reikės daryti naujiems mokslo metams atėjus. Tai ypač svarbu toms šeimoms, kurių vaikai bent vieną kurį mokyklą baigė.

Ir išanksto pasakysime, kad norime kalbėti apie tolimesnį jų mokymą, norime raginti nestoti, bet leisti vaikus aukščiau ir ankščiau, kad ir mūsų lietuviškoji išeivija sulauktų savų aukštųjų kvalifikacijų specialistų bei išmoksintų žmonių.

Būkime atviri ir prisipažinkim, kad šiuo atžvilgiu mes esame labai atsilikę. Jų šio lietuvių išeivija, tiek Kanadoje, tiek ir JAV, o taip pat ir kitose kraštuose, savo inteligentiškosios labai mažai teparuošė. Daugumas lietuvių išeivių yra arba fabričių darbininkai arba smulkios mėsos biznierių. JAV kiek daugiau, o Kanadoje beveik ampirštų galima suskaičiuoti gydytojus, inžinierius, advokatus (Kanadoje šių iš viso neteko girdėti) ar mokytojus bei kunigus. O daugumas gyvena miestuose, kur mokyklos nesunkiai pasiekiamos ir yra jau prasišlygavę, kartais turi šokių-tokį kapitalą. Bet lietuvis kažkodėl daug nesiekia. Jis svaioja įsigyti šokių tokį turtelį, dažniausiai namą, kaip garantiją, kad senatvėje neatsidurs gatvėje; po to jis dažniausiai svaioja nusipirkti automobilį, kuris jam tiek malonių pramogų. Viso to pasiekęs, jis jau patenkintas, nei didžiūojasi, kad jo vaikas, dažniausiai vos baigęs pradžios mokyklą, sulaukęs įstatymų leidžiamo dirbti 16 metų amžiaus, užsigeidžia dirbti, pelnytis. Ir nueina dirbti arba į fabriką, arba į kokią būrą už keliolika ar 20 dolerių savaitėje. Žinoma, dėl to šeimai sunkiau nepasidaro. Ji gal galėtų jaustis visiškai patenkinta, jei čia nebūtų skaudaus dalyko, kad tuo būdu atsiskoma nuo geresnės vaiko ateities. Šeima, gal būt, dėl to nesuvargis ir gana gražiai gyvena, bet visi jie maišysis mašėje, minioje, neturėdami jokių jokios reikšmės, nesuvaidindami jokio vaidmens, negalėdami būti naudingi nei savo artimiesiems, nei tautai negalėdami tinkamai patarnauti. Kodėl gi mes negalime išauginti lietuvių, kurie jeltų į krašto visuomenės pačias viršūnes? Kodėl iš lietuvių negali atsirasti pirmųjų inžinierių, advokatų, bankų direktorių, politikų, koncernų vadymų ar hierarchų? Juk gamtą mūsų žmonės užtenka. Savame sluoksnyje — darbininkų is mulkių biznierių sluoksnyje

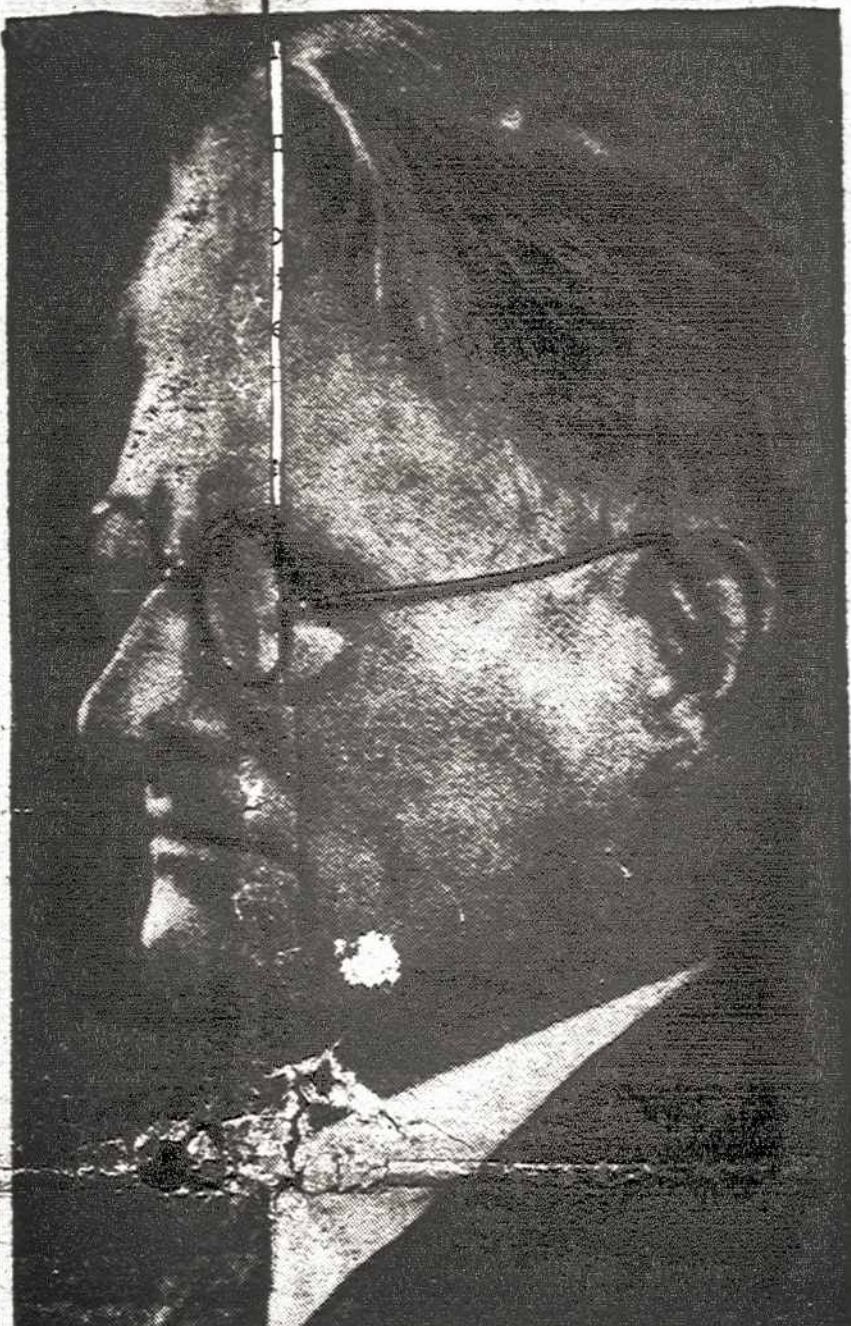
— lietuvių toli gražu nėra pasukinėti, bet galima sakyti pirmieji. Tvarkingi, taupūs, apsidūrus ir gražiai gyvena. Tik neparodo noro išeiti iš tų sluoksnių. O išeję į kitus visuomenės sluoksnius taip pat gražiai gyventų ir taip pat imponuotų kitiems, būtų pastebėti, prasimuštų. Trūksta tik mokslo, be kurio toli žengti negalima.

Tai gi geras yra dalykas namas, neboga maloni pramoga pasivažinėti automobiliu — ypač tai vilioja jaunimą — tačiau daug didesnis yra dalykas išmokslinimas vaikų, iškelimas jų į aukštesnį visuomenės sluosnį. Geras ne dėl to, kad tie aukštesni sluosniai būtų vertingesni patys per save, bet dėl to, kad ten yra daugiau galimybių. Gal dažnas vaikas, atėdamas prie mokyklos baigimo slenkščio ir savo amžiaus 16 m., laukia to laisvės momento kad pasieks savarankumo, bet ir sulaukęs jaučiasi laimingas, tai tik dėl to, kad, visą laiką būdamas savo šeimos ir draugų aplinkoje, tų kitų perspektyvų dar nepastebėjo. Paaugęs pastebės, bet bus jau per vėlu. Tad tėvų yra pareiga nuo pat mažens įskiepyti vaikams mintį, kad jo mokslo pabaiga ne pradžios ir vidurinė mokykla, bet ten daug aukščiau, kur įsigijamos specialybės ir titulai. Tad ir šeimų svaionė turi būti ne automobilis po namo, ne savaitgalio pramogos ir puikūs baliaai, bet išmokslinimas, paruošimas gyvenimui vaikų. Ir po visų vargų bei įtempių tėvams bus daug maloniau vieną gražią birželio mėnesio dieną savo sūnų ar dukrą pamatyti grįžusį su aukštosios mokyklos diplomu, negu juos sulaukti, kad ir su didėjančiais, savaitiniais atlyginimais grįžtančius iš fabriko ar kur iš biuro su skurdžia algele.

Amerikos žemynė yra didelių galimybių kraštas. Čia visiems yra kur prasimušti. Jei, pav., JAV tokias svarbias pozicijas yra užtikrinę sau airiai, jei net lenkai ir ukrainiečiai (taip pat ir Kanadoje) turi net savo senatorių ir kongreso atstovų, tai ne vien dėlto, kad jų ten daugiau. Bet svarbiausia dėl to, kad jų tarpe yra pakankamai išmoksintų žmonių, kurie tinka bet kuriems postams. Tokiose JAV kaipur ir lietuvių gausu, bet iš jų retai kur tebūna tinkamų kandidatų. Airiai, pav., neseniai net pravedė nutarimą kongrese, kad Anglijai nebūtų duodama jokios paramos, kol neprijungs Airijai Ulsterio. O ar kada nors atsirado nors vienas atstovas, kuris būtų nors pasakęs: "Neduoti Lenkijai nieko, kol negrąžins Lietuvai Vilniaus!". Niekad nepasakė, nes ten nebuvo nei vieno lietuvių, kurių JAV mes priskaitom mažiausia bent tris ketvirčius milijono.

Tai gi mums lietuviams reikia žmonių, kurie galėtų jelti į vadovaujančius sluoksnius. O jų mums gali duoti tik tėvai, leisdami savo vaikus į mokslo. Visi turim persilimti ta mintimi. Jei kurios šeimos vaikas jau baigia kokią mokyklą, negalvo-

Sekmadienį, birželio 4 dieną vakare, JAV mirė
buvęs Lietuvos Respublikos Prezidentas
DR. KAZYS GRINIUS

Buvęs Lietuvos Respublikos prezidentas Dr. Kazys Grinius gimė 1866 m. gruodžio 17 d. Selemos k., Sasnavos (tada Gudelių I) valsč., Marijampolės ap. 1887 m. jis baigė Marijampolės gimnaziją, o 1892 m. Maskvos universitetą. 1893 m. gavęs gydytojo teises, 9 mėn. buvo laivyno gydytoju Kaspijos jūroje. 1894 m. pradėjo verstis gydytojo praktika Marijampolėje, 1896 m. persikėlė į Virbalį, o po 5 mėn. — į K. Naumiestį. 1898 m. persikėlė į Pilviškius, o 1902 m. grįžo į Marijampolę. 1908 m. dėl "Sviesos" bylos kalintas ir ištremtas, iki 1910 m. gyveno Vilniuje. I pasaulinio karo sulaukė Marijampolėje, o karą praleido Š. Kaukaze Kislovodske. Grįždamas iš Kaukazo per Vakarų, 1919 m. ½ m. dirbo Lietuvos delegacijoje Paryžiuje, iš kur grįžo į Marijampolę.

1920 m. išrinktas į Seimą, kur pasinėrė į politiką ir visuomeninį darbą: buvo net 4 seimų narys, ministeris pirmininkas ir Respublikos Prezidentas, 1926 m. iki gruodžio 17 d. perversmo. 1922 - 1935 m. buvo Kauno miesto sveikatos skyriaus vedėjas, ypatingai daug nusipelnė kovoje su džioga ir kūdikių globos akcijoje. Vokiečių okupacijos metu, kartu su prof. kun. Krupavičiumi ir min. Aleksa, pasirašė protesto raštą generaliniam komisarui v. Renteln dėl vokiečių vedamos politikos, buvo ištremtas į kaimą.

Užslenkiant antrajai bolševikų okupacijai, Dr. K. Grinius pasitraukė į Vokietiją, iš kur pagaliau persikėlė į JAV, kur dar karo metu buvo atvykęs jo sūnus pulk. Kazys. (Tai vienintelis vaikas jo pirmosios žmonos, 1918 m. bolševikų sušaudytos Kislovodske kartu su dukrele Gražovska).

A. A. Dr. K. Grinius buvo neabejotinai viena šviesiausių jaunosios mūsų kartos dar mą-

— LONDONAS. — Užsienų reikalų min. Bevin dviejų mėn. laikotarpyje jau antrą kartą operuotas dėl hemoroidų.

— OXORDAS. — Britų atominių tyrimų galva J. Cockroft pareiškė, kad pasaulinėje neurose dėl atomo energijos pavojų jau atslogsta. Šauksmai dėl pavojaus, kad atominė energija sugrius pasaulį, tesanti isteriją be pagrindo.

— LONDONAS. — Britų, Norvegų ir Danų krašto apsaugos ministeriai tarėsi Atlanto pakto šiaurės valstybių gynimosi klausimais.

Atominiai sviediniai

Vašingtono autoritetingi šaltiniai praneša, kad JAV jau yra išradusios atominis artilerijos sviedinius ir kulkas. Šis išradimas jau yra perduotas Atlanto pakto valstybių karinei vadovybei susipažinti ir pritaikyti Europos gynimo strategijai. Kariniai ekspertai mano, kad šis išradimas bus efektyvus ginklas stipriai sausumos ir oro laivyno kartuomenei prieš agresorių Sovietų Rusiją.

— LONDONAS. — Britų, Norvegų ir Danų krašto apsaugos ministeriai tarėsi Atlanto pakto šiaurės valstybių gynimosi klausimais.

— LAKE SUCCESS. — Birželio 2 d. JTO oficialiai pranešė, kad Jeruzalės internacionalizavimo planą atmetė ir Izraelis ir Jordanas.

— STOCKHOLM. — JAV ambasada pranešė, kad trims žvejams, kurie balandžio 25 d. rado sovietų nušauto lėktuvo "Privateer" ratą Baltijos jūroje tarp Gotlando ir Latvijos, įteikta 300 dolerių dovana.

Bavarijoje pasireiškė vidurių kiltinė

Jau 7 yra mirę, o arti 400 guli ligoninėse. Mokyklos ir kt. susibūrimų vietos uždarytos. Be abejo tai atsilieps ir į tremtinių emigracijos eigą.

Savaitės apžvalga

JAV pagalba komunistų grasomiesiems kraštams

pažadėta visose konferencijose ir pareiškimuose bus tęsiama ir naujaisiais biudžetinėmis metais — po birželio 30 d. Prezidentas birželio 1 d. jau paprašė kongresą paskirti tam reikalui 1.222.500.000 dolerių. Iš tos sumos 1 bilij. skiriamas Vakarų Europos kraštams, \$120.000.000 Graikijai ir Turkijai, \$27.500.000 Iranui, Korejai ir Filipinams ir \$75.000.000 Kinijos erdvės reikalams.

Belgų rinkimai

Sekmadienį vykę Belgų rinkimai iš esmės buvo naujas balsavimas karaliaus Leopoldo grįžimo į sostą reikalui. Laimėtoja išėjo Krikščionių Socialų partija, stovinti už karaliaus grįžimą. Krikščionys socialai laimėjo 107 vietas, o visos kitos partijos 105 vietas. Atseit laimėjo partija stovinti už Leopoldo grįžimą, tačiau visų balsų ji gavo tik 46,93%, o per plebiscitą už karaliaus grįžimą pasisakė 57%. Komunistai rinkimus visai pralaimėjo — vietoj 12 atstovų turėjo 6 vietas. Pasaulyje rinkta: krikščionių socialų 54, socialistų 39, liberalų 10 ir komunistų 6. 46 senatoriai bus išrinkti birželio 19 provincinių tarybų, o kai birželio 20 d. susirinks parlamentas, pats senatas išrinks dar 23. Krikščionys socialai nusistatę karalių grįžti pakviesti liepos 1 d., bet prie nedidelės jų persvaros dar galima laukti ir kitokios išeities.

Komunistai prakšo Japonijoje

Sekmadienį vykstančių rinkimų išvakarėse komunistai paskelbė 24 valandų streiką, per kurį, matyt, norėjo išbandyti savo jėgas. Jų arkliukas "taikos" propaganda ir pareikšimas protesto prieš amerikiečių okupaciją.

Mac Arthur pareiškė iš anksto, kad jokių priemonių nesiims, bet jei užkabintų amerikiečių karių, bus reaguota be atodairos. Iš anksto buvo manoma, kad streikas didelio pasisekimo neturės, nes komunistų kontroluojamos unijos turi vos 400 tūkstančių narių, kai iš viso organizuotų darbininkų yra 6 mil. 250 tūkstančių.

Pirmą demonstraciją 600 komunistų padarė Mito vietovėje šeštadienį, kur buvo atvykęs premjeras Šigeru Jošida pasakyti rinkimines kalbas. Apšaukai buvo išaukta policijos sustiprinimai. Visame krašte komunistų balso paklausė vos 50.000 darbininkų. Tokio demonstracijos gatvėse buvo uždraustos, tačiau apie 25.000 demonstrantų buvo pasirodę gatvėse šeštadienį. Didesnių ekešų nebuvo.

Birželio 4 d. rinkimuose laimėjo vedanti bandomdarbiavimas su JAV politiką liberalų partija. Komunistai visai prakšo ir partija greičiausiai netrukus bus oficialiai uždaryta. Jie jau yra pasirodę perėti į pogrindį.

Sovietai baigia išeiti iš Jungt. Tautų Org.

Birželio 1 d. sovietų delegatui A. Soldatovui išėjus iš JT Pateiktinių Tarybos, sovietų nebello jokiam svarbesniam JTO organe. Jie dar nėra išeję tik iš plenumo. Kai Soldatovas žurnalistų buvo paklaustas, kodėl sovietai nedalyvavo P. Tarybos posėdžiuose šių metų pradžioje Zenevoje, jis tik nusišypsojo. Jis išėjo po 29 min. posėdžiui prasidėjus, kai nebuvo priimtas jo siūlymas pašalinti nacionalistinę Kiniją, kurios atstovo ištikrųjų posėdyje ne nebuvo. Jo pasiūlymas buvo atmetas 9 balsais prieš jo vieno balsą ir D. Britanijos bei Argentinos atstovams susilaikius.

Krizės pavojai

JAV ekonomistų pasitarimas priėjo išvados, kad 1950 m. būsią paskutiniai ūkinio klestėjimo metai. Ūkinės konjunktūros geroji kulinacija esanti pasiekta. 1951 m. pirmoji pusė būsią kritiška, tačiau jie mano, kad dabar valstybė jau sugebanti rasti priemonių krizėm išvengti.

Tito nutraukė ryšius su Rytų Europa

Santykiai tarp Tito Jugoslavijos ir Kominformo kraštų vis tempiasi ir yra laukiamas, kad diplomatiniai santykiai bus visai nutraukti. Po eilės incidentų, Albanija Jugoslavų diplomatomams pasiūlė apleisti kraštą. Tuo pat metu Tito atšaukė atstovą iš Varšuvos. Atrodo, kad tas pat bus padaryta ir su atstovybėmis kituose satelitų kraštuose.

Europos ūkinę sąjungą

Prancūzų iškeltas siūlymas sujungti Prancūzijos ir Vokietijos geležies ir anglies pramonę rado didelio pritarimo kitose Europos valstybėse. Be to dviejų kraštų pasirašė bendradarbiavimo šioje srityje pasižadėjimą dar Luxemburgas, Belgija, Holandija ir Italija. D. Britanija dar nutarė palaukti sustarimo detalių, nors principai reiškinį įvertino teigiamai.

Raudonasis vokiečių laivynas

Kaip jau plačiai žinoma, rusai Rytų Vokietijoje jau suorganizavo armiją, nors ir vadinamą policija. Dabar pranešama, kad jau sukurtas ir laivynas, kuris jau turi ir povandeninių laivų, 12 naikintųjų ir keleto tuzinų torpedinių laivų. Latvinių vadovauja gen. admiralas Saalwaechter ir admiralas Vos, sovietų gen. Truchanovo bei jo pavaduotojo kapitono Čenkov žinioje. Laivyno personalas renkamas iš buv. karo laivyno karių, laivyno SA ir Hitlerjugendo laivybės būrelių. Svarbiausia šio laivyno bazė yra Stralsundas, kurį valdo laivynos gynybos policijos komisierius Schuller. Iš stralsundų specialus kabelis yra nutiestas į pagrindinę sovietų laivyno bazę Baltijos pajūryje — Liepoją.

Tėviškos žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas

Redaktorius Dr. A. Šapėka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija

Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje \$3, JAV — \$3 amerikoniški, Australijoje, Pietu Amerikoje ir kitur — \$4 amerikoniški, pusei metu — Kanadoje \$2, visur kitur \$2,50. Atskiras nr. 10 ct.

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

Užsala ežerai

Oi tai dyvai
didi dyvai buvo:
ir užsala
ežers vasaraitė...

Liaudies daina.

Kažin kas yra pasakęs, kad žmonės — kaip ežerai: jų viduje slypi neįkainojami turtai, o jie patys kartais ramūs, kaip vandens paviršius saulėtą dieną, kartais gi audringi, kaip įsistūbavusios bangos.

Gerai, jei siela rami, jei žmogaus viduje plaudena ramybė, kuri savo sparnais, lyg laimėnamiomis rankomis, gaubia visus tuos, kuriems tenka su juo susidurti. Kartais, tačiau, pradeda burgėti:

— Vienas pūstelėjimas, — ir kyla audra, atūžia vėtros kokios nesekmės pavaldė, ir vidus visi sielos ramybė susidrumščia iki pat dugno, kaip pūga staigaus vėjo siaubo pagauta. (V. G. Korolenko).

1. Gyvenimo iškarpą

Kartais mums tenka susidurti su kitų žmonių gyvenimo aukomis. Sunku su jomis kalbėti: jie taip skaudžiai paliesti nesėkmės žodžio ar mosto, kad ne savo būtinum nenori tikėti. Ateina tas diena seniai be matytas žmogus ir prašo gėlbėti nuo artimiausių bičiulių:

— Neturiu ramybės nuo jų, — sako. — Visai puldinėja, fabrike užgaudžia, darbdaviams skundžia... Ypačiai nepakenčiamas jų vadai. Jam la biau raudonieji, nei artimiausi tremties bičiuliai rūpi. Sekioja mane, tiesiog ant kulnų lipa. Nežinau, kur ir kaip pabėgti...

Bėgama juk nuo priešo, nuo pikty žmonių. Prie gerų bičiulių pavoju metu glaudžiamasi, iš jų pagalbos tikimasi.

— Jie — kaip užsala ežerai: nei širdies, nei meilės, — baigia žmogus.

Ši gyvenimo iškarpą tikra, nors neįtikėtina. Sunku įsivaizduoti, kad mūsų tarpe būtų žmonių, kurie vaikščiotų užsėlusiomis, suakmenėjusiomis širdimis, kurie patys būtų pavirę užsėlusiais ežerais.

Gyvenimas, tačiau, pilnas netikėtumų. Jei kartais ir nesitiki kokio pokšto, jis vistiek tau pačioje panosėje iškrečiamas.

2. Kai siela susidrumščia

Audra ne be priežasties kyla. Ir ežero paviršius pats savaime nesudrumščia. Visko yra paprastos, natūralios priežastys.

Žinau moterį, kuri kruvinomis asaromis meldė Dievą, kad paliktų gyvą jos vienuolį sūnų. Tačiau sūnus mirė, o susidrumstęs moters vidus praplyšo pikčiausiais priekaištais Dievui. Po metų kantrus Dievas padovanojo jai net du sūnus...

Žinau vyrą, kuris per trumpą laiką neteko tėvų, dviejų brolių ir sesers. Jo širdis persipildė, jo vidus susidrumstė nepaprastai ilgam laikui. Kai praėjo keltolika metų, jis pastsukūrė šeimą ir susilaukė net trijų, gražių užaugusių sūnų. Pats įsivardas visą laiką skaudulį širdyje, stovėjo nuo šaltai Dievo ir Bažnyčios. Kar-

tais net pikty žodžių jų atžvilgiu nesigailėjo.

Tačiau kai vienas jo sūnus rengėsi vedyboms su nekatolike mergaite, tas šaltas ir rodo, abejingas žmogus išreiškė savo vidaus credo šiuo posakiu:

— Vesk katalikę, jei nori turėti šeimą laimę.

Kodėl visa tai pasakoju? Man rodo, žmogus nėra visai toks, kaip ežeras: žmogaus gelmių dar niekas neišsėmė ir, turbūt, neišsėms. Nektartą sielos, kurios atrodo visi užsėlusios, iš tikrųjų yra tik apsiglūsios, ir vieną dieną jos išsiskleis džia visoje didybėje.

Kai siela susidrumščia, — nėra joks tragizmas: šie laikai būdingi nepastovumui ir jie atneša įvairiausių vėjų. Kiekvienas žmogus, kuris jaučiasi gyvenęs gyvų žmonių tarpe, turi jausti pareigą pabūti kartais šildančia saule, kuri nutirpdo visus ledus nuo susidrumščiusios sielos paviršiaus.

3. Žodžiai ir darbai

Visi moka kartais labai iškilmingai pakalbėti.

Kai žmogus kalba viešai ir rūpinasi tikrai žodžių sparnuotumu, jis panašus į aną ežerą, kurio viršus apšalęs, o po ledu pluta vistiek burgia juda vanduo.

Kalba turi aprėikšti žmogaus vidų, parodyti jo vidaus gilumą, įsitikinimą. Netikslu yra kalbėti apie lietuvišką nuosirdumą ir tuo pačiu metu rasti savo namuose kampą viengungiams, bet ne šeima apkrautiems. Nerimta yra garsiai kalbėti apie Tėvynės meilę, o patyčius trauktis nuo spaudos platintojo, nuo nario mokesčio rinkėjo, nuo kvietėjo ateiti ir padėti parengti salę kokiame iškilmingame minėjimui.

Juokingai atrodo, kai kas nors su ilgesiu kalba apie prarastą Tėvynę, o pakalbintas leisti savo vaiką į lietuvišką mokyklą, nusiėdamas pasako:

— Et, kokia čia, svetimoje žemėje, nauda iš lietuvių kalbos ir mokslo!

Kai ežero paviršius gerai apšalęs, kai jį dengia tvirtas ledas, jis nėra toks apgaulingas, kaip prapertomis išmargintais lediniais paviršius.

O visdėlio galima tvirtinti, kad žodžio patriotas ir žodžio katalikas yra panašūs į nenusistovėjusį vandenį. Viskas jame drumsčiasi, viskas maišosi ir užia.

4. Dabarties pavojai

Rūsti yra dabartis ir jos dėsniai labai šukštūs.

Visa eilė pavojų tyko kiekvieną svetimų kraštų platumose. Vienas teisingas mišrias šeimmas, kitas pamiršta Lietuvoj paliktą žmogų ir su kita gyvena. Vienas, apsvaigęs svetimo krašto pulkybėmis, nieko gero neranda savo Tėvynės paprastume, kitas su pasigėrėjimu medžioja praetities klaidas ir ydas ir visu balsu apie jas šaukia. Vienas atšikina neturįs pakankamai laiko ir nesideda prie lietuviškos visuomeninės veiklos, kitas dar pasiėmęs iš veiklesniųjų gerų pastangų.

Tiesa, tokie balsai reti. Jie

Po Atlanto konferencijos

Prieštaravimuose

State Department, rodydamas malonų veidą prarijo kartų grūdėlį — JAV pažeidimų Sovietams pasiraunant lėktuvų ties Liepoja. Pasikeitimas aštriomis notomis patarnavo abipusiškai nedraugiškai propagandai. Š. m. gegužės pradžioje sukviešta trijų užsienių reikalų ministerių konferencija beabejo svarstė daugiau, kaip komunikate paskelbė. Tikra, kad sovietų agresijos galimybė buvo aptarta. Oficialiame pranešime tekalbama tik apie užpernyktį lietuvių t. y. viskame žinomus įvykius. Tai konferencijai praėjus, pasakubomis šaukiama Atlanto Santarvės 12 užsienio reikalų ministerių konferencija, kuri užkliuvo ypač už ūkiškų klausimų. Vakarinė Europa, kad galėtų apsiginkluoti, siekia sudaryti trečią esminį žaliavų monopolį. JAV pradžioje purkštava. Sovietai džiaugiasi matydami Atlanto Santarvės vėžio spartos veiklą. Kai tose konferencijose atvirai kalbama apie Sovietų užpuolimo pavojų, Trygve Lie, JTO generalinis sekretorius, kalbasi Maskvoje su Andriej Višinskij ir įsiprašo pas J. Stalingą. T. Lie apie pasikalbėjimą su pastaruoju daro labai atsargų pareiškimą: "Mes pasikalbėjime sutelkėme dėmesį į bendruosius tarptautinės politikos klausimus, taip vadinamą šaltąjį karą ir Kinijos (su prasti: raudonosios) atstovavimą JTO".

Ką tai reiškia? Tai rodo, kad vakariečiai yra praradę lygsvorį, nes T. Lie negalėjo vykti Maskvon be vakariečių palaiminimo, nors jis kaip kieno laikomas pusradoniui. Padėtis yra pernelyg aiški, kad ji būtų reikalinga aiškinimui Maskvoje. Ji yra žymiai pavojingesnė už buvusią 1938 m., kai Chamberlain per apsirinkimą nugabeno lietsargį į Muencheng,

Pabėgėliai iš Rytų Europos

Kaip žinia, iš bolševikų okupuotų ir satelitinų kraštų pabėgėlių skaičius diena iš dienos auga. Bet jų gyvenimo sąlygos yra labai sunkios. Globe and Mail Genevos korespondentas L. Hoffman gegužės 29 d. rašo, kad IRO sferose esą susirūpinimo nauju reikienu, kad pabėgėlių dalis grįžta į savo kilmės kraštus, nes nepajėgia Vakaruose įsikurti. Taip Vengrij valdžiai paskelbus amnestiją, 300 vokiečių, buvusių Vengrijos piliečių, grįžę nesenai į Vengriją iš Austrijos, o Austrijos žydų stovyklose pasireiškę aiškus nenoras beimi-

ne tik reti, bet ir, palyginti, tylūs. Tačiau ir pro tylą tie balsai garsiai aidi, kai vienoje ar kitoje vietoje pasigendama sutarimo, vieningumo, net idėjin-

gumo. Pradžioje paminėta dainelė mini, kad "laimė lėmė saulėtą dieną: ir atšilo ežere ledai". To saulėtumo, optimizmo visiems reikia. Geros nuotaikos reikia ir nesėkmėse, ir sūpausimuse. Nuleistos rankos netrunka pakilti ir pasidavimo ženklams suakmenėti. Mūsų atsidavimas — ištesėti ir sunkiausias laikais, neprarandant tvirtos tikėjimo galutinai pergale.

Pavasaris ir saulė užsėjęs ežerą nuvalo nuo ledų ir prikelia gyvybei ir džiaugsmui. Tikėjimas pergale ir pasitikėjimas savo jėgomis turi nutirpdyti abiejų ledus nuo apsiglūsusių sėlių ir prikelti jas gyvenimo kovai ir pergalei džiaugsmui.

J. Kumickis.

galvą palikęs Indone.

Per pastarąsias penkerius metus valstybė vyruose pasigėsta ne vien sumatymo, bet ir net lietsargio atsargumo. Tik pastarojo Atlanto santarvės konferencijoje praverintos akys beriedantiems įvykiams stebėti.

Pavojaus aktyvaizdoje

Sovietų praripinė sistema, oženya privertė JAV ne vien atvirai kritikuoti iškilią užsienio politiką, vedusią nuolatinių nesėkmių, bet ir tarti aiškų žodį pavojus grėšia. Jis grėšia Tilmuose Rytuose, Afganistane, Mažonoje Azijoje, kaip kur vakariečių Europoje. Sovietų penktą koloną nuolat organizuoja irutes demokratiškame pasaulyje. Sovietų apsiginklavimas tobulėja. Tik dabar pastebėti, kad svyravimas ir lūkuravimas patarnauja sovietams.

Atlanto Santarvės veikla šiose sąlygose, staiga pagriežinta. Nei vienoje jos užsienio reikalų ministerių ankstesnėje konferencijoje nepadaryta tokių nutarimų, kaip pastarojoje. Per pastaruosius laisvius mėnesius jų buvo trys. Pirmojoje svarstyti organizaciniai klausimai, antrojoje ūkiški ir kariniai. Tačiau jose nepuvo sudaryta pilnutinė vienybė, nes daugeliui klausimų nebuvo duota atsakymo. Pirmiausia reikalinga paspartinti Atlanto Santarvės veiklą ir tuo tikslu sukurti atitinkamą vadovaujamąją organizaciją, kuri derintų ūkišką ir karinę veiklą. Vokietijos jungimas Vakarinei Europai ginti yra neišvengiama būtinybė. Tuo tarpu surasta formulė: Vokietijos jungimas Vakarinei Europai priimtini santarvininkams. Pagaliau vienas svarbiusių klausimų — suradimas būdo apginklavimui finansuoti. Tuo tikslu einama prie sukū-

rimo ūkiškos vienybės laisvaje pasaulyje.

Dar pastarajai konferencijai nepasibaigus, jau pranešta, kad užsienio reikalų ministeriai esą nustatę gaires karinei, ūkiškai ir finansinei sritims.

Nutarimai

Konferencijos komunikatą išgliaudžius ir pašalinus vandeninę propagandą, užtiksimame gana svarbių nutarimų.

Atlanto santarvės darbams vykdyti sudaryta vyriausioji taryba iš užsienio ministerių pavaduotojų. Jai pirmininkaus amerikietis. Spėjama, kad tai bus gen. Dwight Eisenhower ar A. W. Harriman.

Jos būstinė Londone. Gynybos komisijai suteikta teisių kontroliuoti ne vien kitas komisijas, bet reikiamu atveju įsikišti ir atskirose valstybėse.

Marshallo planui pasibaigus 1952 m., JAV, Kanada ir Vakarinės Europos ūkiškoji organizacija toliau glaudžiai bendradarbiaus. Ūkiškas bendravimas apima ir tuos kraštus, kurie nepriklauso Atlanto Santarvei, būtent Vokietijai, Švedijai, Šveicarijai.

Svarbiausias iš nutarimų — apsiginklavimo specializacija. Britai sumažins jūrų karo laivyną ir sutels jėgas sprausmiams lėktuvams gaminti. Britams gal nelengva atsisakyti šimtmečių tradicijų turėti tvir-

tą jūrų karo laivyną. Tačiau ir W. Churchill, buvęs admiraliteto vadu, pripažįsta jūrų karo laivyną atgyvenus.

Prancūzija turinti organizuoti sausumos kariuomenę. Ji turinti mobilizuoti 27 divizijas, bratai 10, kai kitos valstybės — 5. JAV gamins ilgų distancijų bombonešius ir laikys didžiuosius jūrų karo laivus.

Suprantama, atskiri kraštai turės įvairius dalinius, bet bendra apsiginklavimo linkmė bus derinama.

Ketvirtas nutarimas yra daugiau techniško pobūdžio: JAV kariuomenės perkeldinimas karui prasidėjus. Tam reikalinga numatyta panaudoti įvairių kraštų karo ir prekybinius laivus.

Atskiroms komisijoms nustatyta darbo programa.

Šeštame nutarime išryškinta tarpusavio pagalba.

Šiais paskelbtais nutarimais norima ne tiek informuoti dalyvių tautas, bet išjudinti amerikiečių ir kongresų paruošti ryžtingam sprendimui.

Visuotinė mobilizacija

Ką tik pasibaigus Atlanto Santarvės konferencijai amerikiečius pasiekė du pareiškimai apie visuotinę mobilizaciją.

Gen. Omar N. Bradley nurodė, kad sovietų antpuoliui, kuris gali įvykti "artimoje ateityje", amerikiečiai turi tinkamai sutikti. Toliau generalinio štabo viršininkas kalba apie visuotinę mobilizaciją ir prezidentui įgaliojimus pradėti karą.

Po šio pareiškimo Bernard M. Baruch, ilgametis JAV prezidentų patarėjas, Columbia uni-

versitete kalba apie ūkišką mobilizaciją. Jis kalba ne apie ūkio tvarkymo pasirošius karui, bet apie karo ūkį, kuris žinomas tik karo metu.

Ką sūlo B. Baruch?

Ogi skelbti visuotinę mobilizaciją karškesiems ir ūkiškiems kadrams sudaryti, civilinius gyventojus paruošti gynybai, panaikinti pasipelnymą karo metu, tvarkyti kainas, nuomas, atlyginimus ir kitus kaštus, įvesti aukštesnius mokesčius, nesėminę gamybą varžyti, darbo jėgą organizuoti, taupyti ir tt. Šie nuostatai jau senai žinomi, tačiau įdomu, kad tokį "nacionalistšką" karo ūkį siūloma įvesti liberalinėse JAV.

Tuo pat metu JAV kongreso karinės komisijos pradėjo svarstyti eilę karinių klausimų. Ateina gandai, kad kongresas paskubomis išleis įstatymų, kurie paruošią kelią į karo ūkį.

Kai didele sparta svarstomi karieji klausimai Eur. ir Amer. kontinentuose, britai sukviečia Sydneyje konferenciją Tolumų Rytų kraštų, kurie pavestį D. Britanijos ūkiškai globai.

Gegužės mėn. praėjo karo pasirošimų ženkle. Vakariečiai išsinarpijo iš Sovietinio žaismo ir griežtai pasuko ne žodžiais, bet darbais pavergtam pasauliui išlaisvinti.

Ar nūdienė tarptautinė raida nepalygintina buvusiai 1939 m. pavasarį?

Istorija nesikartoja. Tačiau kartojasi amžina istorija, kad padarytos klaidos amksčiau ar vėliau yra išperkamos.

Gediminas Galva.

IEŠKOJO LAISVĖS — RADO KACETUS

Kapitalizmą keikia, o rojaus baidosi...

Komunistinės spaudos puslapių mirgėjo mirga dūtamais sovietiniam rojui ir kartais net ne labai cenzūriškais posakiais, skirtais kapitalistinėms JAV, Kanadai ir kitoms laisvoms šalims. Komunistinė propagandą galima būtų sutraukti į vieną sakinį: kas gera ir gražu, randasi Sovietų Sąjungoje, o to, kas pikta ir bloga, reikia ieškoti vien tik kapitalistiniuose kraštuose... Taip komunistinė propaganda atrodo sovietų garbei leidžiamų laikraščių puslapiuose. Praktikoje, deja, išėina kiek kitaip.

Jeigu, sakysime, Dédé Samas nutveria drg. Andriulį, užsikrėtusį sovietine raudonlige, ir jam pasiūlo kraustytis į ten, kur viskas tik "gera ir gražu" drg. Andriulis tuojau griežčiausiai protestuoja, paleidžia į darbą visas dūdas. Sukrūta bim-bos, mizaros, ylos... Gaunasi toks kaukimas, staugimas, kad padoriam žmogui, prie komunistinio triukšmo nepratusiam, net plaukai piestu stoja. Ir ko gi jiems taip stūgauti? Juk ne į mirtį drg. Andriulį siunčia, bet ten, kur jo širdis per metų eilę nekantriai veržėsi: lauk iš kapitalizmo nevalios — į komunistinį rojų. Taigi, vietoj ašarų, atrodo, draugai ir draugės iš džiaugsmo galėtų polkutę sutriptyti — pamanykite tik kokia laimė — drg. Andriulis išsivadoja iš kapitalizmo pančių... Staigiai patelsinti komunistai turi labai rimtų priežasčių, tik jų paprastai jie nelinksnuoja savo spaudoje. Jie žino, kad Maskvai tol yra reikalingi, kol užsienio triukšmą kelia ir laisvų kraštų laisvo gyvenimo pamatus, Maskvos įsakytį, pikčiau už kurmius rausia. Kada tėvynė už pamatų rausimą Kremliaus garbei nutveria ir pasiūnia anapus geležinės uždangos, toks "išvietintas komunistas" Maskvai tampa tik be-reikalingu balastu. Ir kur gi ji, įpratusi prie visokų kapitalis-

Kur dingo Vokiečių komunistai?

Amerikiečių okupuotoje Vokietijos zonoje išeinantis laikraštis "Die neue Zeitung" patiekia smulkesnių žinių apie tragišką likimą vokiečių komunistų, kadaise emigravusių į Sovietų Sąjungą. Atrodo, bus praveru pavaratyti šio laikraščio puslapius ir susipažinti su tu naivų Maskvos tarnų tragedija anapus geležinės uždangos — NKVD kalėjimų pogrindžio se. Juk ir mūsų tarpe — šiaip Atlanto — esama raudonligės užsikrėtusių lietuvių, raupsuotojo Kremliaus stabo garbintojų ir pataikūnų. Iš patiekiamų faktų jie galėtų atitinkamas išvadas pasidaryti.

Maždaug prieš septyniolika metų, ieškodami apsaugos nuo Hitlerio fašistinio režimo, daug vokiečių komunistų perbėgo į Sovietų Sąjungą. Čia jie tikėjo si surasti naują tėvynę, gerai apmokamą darbą ir daugiau laisvės, o vietoj visa to terado kacetus Sibire...

NKVD buvo suimti ir dingę, nepalikdami jokių pėdsakų, šie žinomi vokiečių komunistai: Heinz Neumann ir Hermann Remmele — abu savo laiku stovėję vokiečių KP prieky, Willi Loew — Raudonojo Fronto komiteto pirmininkas, komunistų parlamentarai — Hans Kippenberg, August Creutzburg, Hugo

Eberlein, Vokietijos Raudonosios Pagalbos pirmininkas — Willi Koska, rašytojai — Ernst Ottwald ir Albert Hotopp, Reinhardt teatro aktorė Carola Nether, berlyniečiams gerai žinomi gydytojai — Dr. Lohs Wolf, Dr. Leo Friedlaender, Dr. Baer, Duesseldorfo advokatas — Dr. Hermann Horstmann, Hamburgo žurnalistas — Heino Meyer ir kt. Tai tik maža dalis, kurie Sovietų Sąjungoje vietoje išsvajotojo rojaus rado kapus...

Maskvoje tada veikė taip vadinamieji Politinių Emigrantų Namai, kur rinkdavosi vokiečių komunistai, pabėgę nuo Hitlerio režimo. Kiekvieną naktį NKVD pareigūnai iš čia išsivedavo keletą asmenų nežinomam likimui, kol, pagaliau, teliko tik vienos moters ir vaikai... Maskvoje išeinančia vokiečių komunistų laikraščio "Die deutsche Zentralzeitung" buvo suminti visi redaktoriai, korektoriai, paprasti spaustuvių darbininkai ir linotipininkai... Laikiniai turėjo sustabdyti darbą "Verlagsgenossenschaft Ausländischer Arbeiter" (Užsieniečių Darbininkų Leidykla), aprūpinusį pasaulį komunistiniais raštais, nes dalis jos bendradarbių buvo suimta, o kita dalis pateko į nemalonę už tai, kad buvo bendravusi su suimtaisiais...

Visi laikomi Gestapo agentais...

Kiekvienas vokiečių komunistas NKVD pareigūnų buvo įtariamasis esąs Gestapo tarnyboje. Didžiausio įtarimo susilaukė tie, kuriems kokių nors būdu pavykdavo išsprūsti iš nacių kalėjimų, koncentracijos stovyklų, ir kaip nors pasiekti Sovietų Sąjungą. Netgi ir žydiškos kilmės komunistai nesusilaukdavo pasigalėjimo. Taip žuvo Werner Hirsch, knygos — "Raudonoji vėliava" autorius, kai jis, Gestapo žiauriai kamintas, sumuštu veidu pasirodė (Nukelta į 3 psl.)

Krikščioniškoji socialinė doktrina

Tai klausimas, kuris yra labai įvairiai atsakomas dabar žmonių. Ieškant sprendimų pasaulis atsistoja ant būgnės krašto.

Tai klausimas, kurį įdomu atsakymą davė Kanadoje Quebeco provincijos vyskupas į pastoračiame laiške. Ir laiškas, pasirašytas 25 Katalikų Bažnyčios dignitarių, gal neatstiktinai pasirodė kovo 19 d. — šv. Juozapo šventės išvakarėse. Juk šv. Šeimos aprūpintojai — šv. Juozapas patis rankų darbininkas — dailidė.

Laiškas susilaukė daug dėmesio, kritikos ar net pasigėrėjimo darbininkų vadų tarpe. O esmėje jis gėdino naują. Jis vadovaujasi Popiežių Leono XIII ir Pijaus XI paskelbtomis mintimis, kurios išdėstytos "Rerum Novarum" ir "Quadragesimo anno", bei kitose enciklikose. Šių labai svarbių krikščioniškajam pasauliui dokumentų paskelbimo sukaktis buvo gegužės mėn. 15 d. Pirmąją encikliką sukako 59, o antrąją 19 metų.

Kokios mintys tame pastoračiame laiške? Trumpai sutraukus jos atrodo taip:

1. Pilna parama 90.000 narių turinčiai Katalikiškajai Kanados Darbo Konfederacijai.

2. Kita didelė rekomendacija — tai išleidimas įstatymų, kurie įgalintų darbininką patapti pilnateisiu bendruomenės nariu, užtikrinti jam priklausanti dalį kultūrinėje ir ekonominėje plotmėje.

Kaip tai praktiškai turi būti pasiekiama? Čia ir yra esminis Bažnyčios socialinio mokslo skirtumas nuo kitų doktrinų ir yra griežtai priešingas marksizmui, nes jis išsėina iš visiškai skirtingo žmogaus esmės, bei žmogaus paskirties supratimo.

Ką gi skelbia laiškas? Išleidama iš sveiko žmogaus prigimties reikalavimų (kaip jie yra Apreiškimo sukilinti) Bažnyčia — šiuo atveju Katalikų

Vyskupas — siekia suteikti kiekvienam žmogui nuosavybę į gyvį galimybę. Atseit nepadarinti visus proletarus — tai reiška sulyginti žmones nieko neturėjime nusavinant visas nuosavybes, bet atvirkščiai — visiems sudaryti sąlygas nuosavybei turėti. Praktiškai tai reiška: darbininkai turi būti dalyviai pelne ir dalyviai įmonės tvarkyme — atseit daliniai šeiminkai. Čia yra siūloma korporacijų skirtumas nuo dabartinių JAV ir Kanados unių, kurios yra kolektyvinio derėjimo siūlymų atgavimas. Be to, atskirų darbininkų unių stojama ir už bendras unių su darbdaviais. Žinoma, ir šis siūlymas yra ne Kanados Vyskupo atrastas ar sugalvotas. Ir jis kilęs iš minėtųjų enciklikų. Ne čia ir ši siūlymo svarba. Jo svarba yra ta, kad pirmą kartą tos mintys aiškiai ir be dvejotimo iškeltos Naujajame Žemyne ir kad jos nėra nei abstraktinės, nei kokio būsimo veikimo gairės. Katalikiška Darbo Konfederacija yra patįgus veiksmas Quebeco. Juk, būdamas šeiminku, darbo žmogus dirbtų nuosirdžiau, nes jis žino — darbo vaisiai yra tikrai jo, tuo būdu dides ir gerės produkcija ir bendras gerbūvis auga.

Laiške pabrėžiamas, tuo pačiu, rėmimas smulkiųjų ir vidutinių įmonių, bet tas nėra iš tiesų, kad Bažnyčia proteguoja čia kokią ekonominę sistemą ar politinį režimą. Bažnyčia juk pasmerkė visus piktnaudžiavimus kapitalizme, socializme ir komunizme ir visose jų formose. Ypatingai įspėjami visi tie darbdaviai, kurie nenori pasidalyti atsakomybėmis, pelnu ir įmonių valdymu su darbininkais. Jų kietasprandisumas yra klaidas, kuri gali būti fatališka. Iš kitos pusės — tos reformos turi saugoti ir savininkų pagristas teises — taisyti tik nenormalumus.

Visas laiškas apima tik organ

nių reformų — tai nėra pasakymas, kad reikia sugriauti dabartinę santvarką, kad geresnė ateitis būtų sukurta, tai nėra reikalas perauklėti pagal visai naujus dėsnius visą visuomenę. O kas tai? — tai yra receptas pašalinti laikinam bet pavojingam negalavimui. To recepto aiškinimui laiškas skaito: a) Bažnyčios Socialinių Studijų Komisijai, b) kunigus, kurie aktyviai veikia socialinėje akcijoje ir c) pasisako už remimą valstybinės akcijos prieš komunizmą.

Šis naujas puslapis Kanados darbininkijos istorijoje sutiktas palankiai. W. Jenoves iš Toronto District Labor Council sako, jog jei tie pasiūlymai būtų atėję iš darbininkų lūpų, tai darbdaviai būtų pasibaisėję. Jis kaip ir daugelis kitų išreiškė vilčių, kad ir už Quebeco ribų tos pažiūros turėtų būti Bažnyčios pabrėžiamos.

Daugelis Ontario darbo žmonių vadų — katalikų, pabrėžė, kad jie nesutinka su tuo, kad vien Kanados Katalikiškoji Darbo Konfederacija turi būti remiama. Žinoma, jie neatkreipė dėmesio į tai, kad tas pastoračinis laiškas yra taikomas beveik grynai katalikiškam Quebecui, o jau ir "Quadragesimo anno" leidžia katalikams stoti ir neutralias darbo unių, kur tiktybos yra mišrios, pasiliekančios, šalia to priklausyti grynai katalikiškoms draugijoms sielos lavinimo ir socialinės bažnyčios doktrinos gilinimo reikalui.

Pat Conroy iš Canadian Congress of Labor centro, kuris yra aktyvus katalikas, pareiškė, tarp kitko, kad jis nieko prieš negalys pasakyti, jei siūlomas laiške korporatyvizmas neturės nieko bendro su tuo, ką Mussolini Italijoje bandė.

Labai silpnai laišką sutiko pat Katalikiškoji Kanados Darbo Konfederacija, kurios prezidentas Gerard Picard pavadino jį

"tikru socialinio kodeksu". Jo manymu, šie punktai yra kartu svarbūs ir visuomenei, ir katalikams. Picasardas pasisako už nuodugniasias reformas.

Šioj vietoj norisi išskirti Lietuvos darbininkų susiorganizavimo klausimą. Bent Kanadoje mes turime katalikiškus socialdemokratus, kurie save skaito darbininkų partija, bei grynąja šalia nėra jokio katalikiško susiorganizavimo — draugijos, ar brolijos turi apimtų katalikus, supažinti juos su Bažnyčios doktrina, su praktiškais galimybėmis, supažinti su Kanados darbininkų unių veikla ir tųsi vaidmeniu jose. Jei dabartiniai laikai yra tiek iškėlę darbininkijos ir iš viso visuomenės sprendimų klausimą, kas ji turi atsiliepti į jį vykdyti, o ne krikščionis, o ypatingai katalikas? Ar kitų pasaulėžiūrų žmonės yra tinkamesni spresti, ar tai? Ar reikia stebėtis, kad mesant kas darbininką mokytų prabilti jo kalba, net ir tikrą kataliką eina kitą kartą pasidžiaugti, kurie galvoja ir teikia prieškritiką, tačiau, bet kurie jam gali dėti kol kas pasakyti "tik mes vargšai esame tik darbininkai".

Tebūnie šis naujas lapas Kanados darbo istorijoje ir mūsų lietuvių, esančių Kanadoje, darbo pradžios ženklas. Juk mes visi esame tik darbininkai.

Laikas katalikiškai socialinei veiklai jau tikrai pribrendęs.

J. Ž.

Lietuviai Kanados padangėje

KELIAUTOJO KUNIGO ST. KULBIS. S. J. PASAKOJIMAS

Po plačiąją Kanadą

Labai neseniai užklydo pas mane keliaujantis kunigas Stasys Kulbis, S. J. Išsišnekojome su juo ir kunigas malonėjo daug įdomių įspūdžių papasakoti iš savo kelionių po plačiąją Kanadą. Juos mėginu perteikti malonesiems "TŽ" skaitytojams.

10.000 mylių į metus

Malonaus pasakotojo "nuolatine" gyvenama vietą tenka laikyti Montrealį, kur tačiau, jis labai mažai gyvena, bet keliauja iš vienos vietos į kitą, lankydamas mažas ir didesnes lietuvių kolonijas, dalindamasis su lietuviu bendraisiais įspūdžiais, surašindamas savo tautiečius nelaimėse ir varguose, kartu pasidžiaugdamas jų laimėjimais ir skelbdamas Dievo žodį.

Į metus kun. Kulbis padaro apie 2 keliones nuo vieno tolimiausio taško iki kito, kaip karnadiečiai pasakytų "nuo kranto iki kranto".

Pernai metais jam teko "sukarti" apie 10.000 mylių kelio. Ir dabartiniu metu kunigas grįžta iš tolimiausio taško — Vancouverio, pakeliui aplankydamas plačiuose Kanados plotuose išsibarčiusius lietuvius.

Dėl to tai keliautojas pasiekė Torontą dar labai "žiemiskai nusiteikęs" — su žieminiu palatu. Kai torontiške saulė pava-

sariškai užkaitino, kun. Kulbis, prieš lankydamasis pas savo prietelius Toronte, turėjo skolingis vasarinį palatą pas vietos kleboną...

VAKARŲ KANADOS REGIJONE

Verbų sekmadienį kun. Kulbiui teko praleisti Vancouveryje, pačioje Pacifiko pakrantėje, tarp aukštųjų kalnų. Ten gyvena ir lietuvis kunigas A. Traškevičius, kuris priskirtas prie vietinės katedros, tačiau sekmadieniais pamaldas laiko ir saviems tautiečiams.

Lietuviai ten gyvena plačiai išsiskleidę, tačiau, nežinint didesnių atstumų, į lietuviškas pamaldas susirenka gana gausiai. Tas reiškinys daro gražų įspūdį vietiniams kanadiečiams. Mūsų tautiečiai tuo pademonstruoja savąjį solidarumą ir prisirišimą prie Dievo. Vargonininku lietuviškoje parapijoje yra p. Sinkevičius, kuris veda ir nedidelį lietuvių chorą. Šiais metais vancouveriečiai gražiai paminėjo Vasario 16-tą. Choras, kai pritrūko savam repertuarui pasaulietiškų dainų, pagiedojo kelias religines. Minėjime dalyvavo ir vietos vyskupas, kuris buvo itin sujaudintas lietuviškoms dainoms ir giesmėms, kad nubraukė net asarą, riedančią skruostais...

Naujųjų ateivių apie Vancouverį yra nedaug, tačiau ten gyvena apie 200 senųjų lietuvių,

kurių, deja, dalis yra komunistuojanti.

Edmonton, Alta.

gyvena gana gražus būrelis senųjų ir naujųjų lietuvių. Į pamaldas, kurios buvo laikomos liginės koplyčioje, susirinko jų iki šimto ir daugiau.

Iš Edmontone gyvenančių senųjų lietuvių trys ar keturios šeimos savo vaikus leidžia į mokslius. Jų vaikai studijuoja vietiniame universitete. Ten pat ir vienas "dypukas" Kudzeliauskas baigė pieno tyrimo mokslius. Jis mokėsi toje srityje ir Lietuvoje. Dabar turi gerą darbą pagal savo profesiją.

Pažymėtina dar vienas edmontonietis lietuvis p. Garbinčius. Tai senųjų lietuvių ateivių atstovas. Jis tenai laiko pulkų sidabrinių lapių ūkį ir gana gražiai verčiasi.

Ta pačia proga, verta paminėti ir labai įdomus momentas iš lapių "psichologijos". Tie dailūs žvėreliai laikomi vieliu kėmis išpintuose garduose. Didžiausį prie jų prisirišimą turi, žinoma, pats šeiminkas. Jis juos maitina, su jomis "šneka" ir džiaugiasi savo turu. Tačiau bet kurio laiko gali jas laikyti ir kiti šeimos nariai arba ir svetimieji, kurie tik nori jomis pasigrožėti. Deja, kai lapės susilaukia vaikučių — prie jų joks pašalinis žmogus nebeprileidžiamas, išskyrus tą, kuris jas maitina. Priešingu atveju, — lapė išduoda savo vaikučius...

Calgary, Alta.

lietuvių kolonija daug mažesnė už Edmontoną. Pradžioje ten buvo gana daug mūsų tautiečių, kurie atlikinėjo sutartis. Tačiau šiuo metu, baigę sutartis, dauguma persikėlė į Torontą ir kitur.

Kun. Kulbiui Calgary teko pamaldas laikyti "Holy Cross" liginės koplyčioje ir sekmadieniais jos buvo uoliai lankomos.

Lethbridge, Alta.

yra į pietus nuo Calgary. Apylinkėse gyvena apie 50-60 lietuvių. Šioje tolimoje kolonijoje, apie 2.000 mylių nuo Toronto, labai gražiai veikia jūrų skautų būrelis. Jiems vadovavo energingas vadovas V. Rušas, kuris šiuo metu persikėlęs į Torontą. Visi skautai turėjo gražias uniformas, o lietuvaitės nuolat dėdavo tautinius rūbus. Jie gana gražiai atšvėdavo lietuvių tautinės šventės ir savo tvarkingumu bei susiklausimu atkreipdavo vietinių kanadiečių dėmesį. Į skautų sueigas nuolat kviesdavosi kanadiečiai skautus. Jų santykiai buvo šilti ir gražūs.

Crows Nest Pass, Alta.

— "Varnos lizdo praejime" (taip būtų vietovės pavadinimas išvertus lietuviškai) randasi anglies kasyklų rajonas. Ten nedidelis miestelis išmėtyti maždaug 4-5 mylių atstume. Gyvena apie 20-30 "dypukų" ir negausus skaičius senųjų ateivių lietuvių. Kartas nuo karto ir jie susirenka bendron šeimoni ir paminėti mums brangias šventes ir minėtinas dienas. Balandžio 30 d. jie buvo suvažinę ir nedidelį Coleman miestelį, kuris randasi tarp Albertos ir Britų Kolumbijos provincijų. Jie minėjo Motinos dieną. Salėje buvo įrengtas altorukas, kur atliktytos lietuvių motinų intencijos pamaldos, o po to — įvyko mininė dalis su deklamacijomis ir vyrų oktoeto pasirodymu. Oktetui vadovauja p. Balasus.

Pažymėtina, kad į Motinos dienos minėjimą viena "dypukė" (Nukelta į 7 psl.)

"La Croix" apie padėtį Lietuvoje

Prancūzijos katalikų dienraštis "La Croix" savo šio mėnesio 17 dienos laidoje pradėjo spausdinti eilę straipsnių apie Katalikų Bažnyčios padėtį Lietuvoje. Straipsnių autorius yra žinomas lietuvių ir Lietuvos draugas, garsus Prancūzijos rašytojas Jean Mauciere.

Straipsnio pradžioje autorius supažindina skaitytojus su prieškarine Katalikų Bažnyčios padėtimi Lietuvoje, patiekdamas visą eilę tikslų statistikos duomenų.

Prieš pradėdamas kalbėti apie bolševikinę okupaciją, kurios aprašymui straipsnyje yra skirtas, autorius pabrėžia, jog okupacijos pradžioje t. y. 1948 m. birželio mėnesio antroje pusėje daugelis lietuvių dvasilė, net iš aukštų sferų neįsimingus žodžius: "Kad aš būčiau pirmiau žinojęs, kas vyksta Sovietų Sąjungoje, nebūtų man reikėję net dvidešimt metų pasiskirti komunistinei veiklai"...

Kada apakėliai atgaus regėjimą?...

"Kad aš būčiau žinojęs" — atsiduso nelaimingasis čekas, ant sutinusį savo kojų piastydamas batų aulius. Tai gi... Deja, kartais sovietinio komunizmo niekšybės ir jo visas baismus patiriamas per vėlav. Per vėlavį jį potyrė minėtasis čekas, išsivertęs vokiečių komunistų partijos kankiniais ir visa eile — šimtai ir tūkstančiai — kitų tautybių komunistų, sušaukusių garbinamą sovietinio rojaus vaizdą. Galimas dalykas, kad visa tai per vėlav patirs ir mūsų lietuviški apakėliai, nuo tautos karmeno atriboję komunisto vardą...

Tačiau šiaip ar taip jie šiandien jau nėra taip tikri savo garbinamos Maskvos idealizmu. Pasqmonėje jau ir jiems gimsta nerimo kirmėnėlis. Pradedą graužti abejonės. Ko gi kitaip jie šūkalioti ir rauduoti, jeigu JAV valdžia kurtam nors iš jų už nuopelnus "plačiąją tėvynę" pasiūlo persikelti į sovietinį rojų... Rojaus jie nenori — galimas dalykas vien todėl, kad tenai vietoje rojaus taip lengva išvysti kacetus iš kurių negrįžtama. Tačiau, tokia atveju, arai ne laikas būtų padaryti esmines išvadas ir neieškoti, kaip išvengti to, kas jau nutiko. Tačiau, kaip jau minėjome, mūsų lietuviški apakėliai, palyginti, trumpo žmogaus amžiaus vertingų metų netikslūs moskvinės propagandos gimnoms sukti?...

Vyt. Kastytis.

Nelaukta išeitis Turkijoje

Prieš 30 metų tautinio Turko sąjūdžio ir Turkijos sumoderninimo ėmėsi Kemal Paša, vėliau pavadintas Ata Turku — Tėvynės Tėvu. Jam mirus jo politiką tęsė buvęs jo štabo viršininkas Ismet Inonu. Tai buvo totalitarinis režimas, labai primėnęs dabartinį Ispanijos faalangistų režimą. Tik prieš 5 metus Inonu prikalbėjo savo bičiuliu pulk. Celal Bayar, Kemal laikų premjerui, suorganizuoti opozicinę partiją, pasižadinusį demokratais, kuri turėjo sudaryti demokratinio režimo skraistę, apie liaudies partijos režimo pabaigą ne negalvojam. Šitą užsimojimą daug kas laikė ironija, laikė duokle JAV, už paramą reikalavimąms režimo sudemokratinimo ir buvimo manoma, kad ji turės valdinti "lojalios" operacijos vaidmenį, parlamente gavusi jai skirtą atstovų skaičių. Prieš šią "opozicijos" partiją buvo sukurta dar Millet partija, kurios vadu pasidarė maršalas Chanak, vienas iš keturių didžiųjų vadų Turko laisvės kovose po I Pasaulinio karo.

Nuo 1938 m. savo rankose turėjęs valdžią Inonu rinkimus

vaizdavo, kas jų laukia: neretai ne vienas net su tam tikru naivumu galvojo, jog bus galima rasti modus vivendi. Toliau autorius vaizduoja, kaip sovietinė valdžia palaipsniui ejo prie Bažnyčios naikinimo. Tik 10 dienų praėjus nuo okupacijos buvo nutrauktas konordatas su šv. Sostu ir Nuncijus arkiv. Centoz paprašytas iš krašto išvykti. Toliau uždraustas religinis mokymas mokyklose ir šalia mokyklų; seminarijos ir Teologijos Fakultetas uždarytas, sesers ir vienuoliai iš mokykloje ir mokykloje iš visų mokyklų atleisti; bažnyčios turtai nusavinti; katalikiška spauda uždrausta, religinio pobūdžio knygos iš visų bibliotekų išrinktos ir sunaikintos; Katalikų Akcijos organizacija

paskelbė tik šimtmet, nors konstitucija juos numato kas 5 m. Rinkimai buvo paskelbti visai laisvi ir taip praversti. Rezultate naujoji demokratų partija laimėjo 400 vietų, liaudies partija apie 80, o Millet vos kelias. Taip niekam nelauktai Turkijos režimas pasikeitė. Turkijos viadus santykiuose šis faktas beabejo turės nemažos įtakos, bei užsienio politikose pasikeitimų atrodė, kad būtų. Visi Turkijos ankstyvesnieji įsipareigojimai liks galioje. Valstybės prezidentu išrinktas demokratų vadovas Bayar, už kurį balsavo 387, o už senąjį prezidentą Inonu — vos 64. Vyriausybę sudarė Adnan Menderes. Užsienio reikalų ministru yra Fuat Koprulu.

— KOPENHAGA. — Danų užsienio reikalų ministeris pareiškė, kad sovietai pagrobė du Danų žvejų laivus. Vienas iš jų — "Valkyrien" — pagrobiamas dar spėjęs pasiųsti radio žinią. Apie pagrobimą "Christian Soemund", buvusio kartu su "Valkyrien", nedavęs jokios žinios.

Ieškojo laisvės — rado kacetus

(Atkelta iš 2 psl.)

Sovietų Sąjungoje. Panašaus likimo susilaukė Wilhelm Budig, senas komunistų pareigūnas iš Berlyno. Be žinios dingio ir šveicarų komunistas Fritz Platten, kuris dar 1917 m., užplombuotam vagone Leninui vykstant iš Zuericho, su ypatingais komunistų partijos uždaviniais buvo išsodintas Vokietijoje.

NKVD ranka palietė ir komunistinį vokiečių jaunimą, net ir tokiais atvejais, kada jaunuoliai buvo kilę iš aiškiai antifasistinių šeimų ir, bėgant iš Vokietijos, dar tebuvo tik pradžios mokyklos mokinukai. Visus juos NKVD apšaukė Hitlerio agentais, vokiečių šnipais. Pavyzdžiui galėtume paminėti Hams Beimler sūnų, teturėjusį vos šešiolika metų amžių. Hams Beimler Maskvos buvo karštas garbinamas už riziką pagėbimą iš Dachau koncentracijos stovyklos ir už jo herojišką mirtį Ispanijos pilietiniame kare vienos kovos brigados politinio komisaro pareigose. Tačiau jo herojiškumo sutvarkėsi aureolė NKVD pareigūnams nei kiek netrukdė Maskvoje suminti ir nudaigoti jo šešiolikmetį sūnų...

Dar gražiau įvyko 1939 m., kai Maskva su Berlynu pasirašė draugiškumo sutartį. NKVD tada Gėstapui šaltai sušaldė perdavė net 170 iš Vokietijos pagėbimų vokiečių komunistų. Jų tarpe buvo ir NKVD sulikviduoto KP vado Heinz Neumann žmona. Tuos žmones, kuriuos NKVD šaudė ir pūdė kalėjimuose už tai, kad jos nuomone jie galėjo būti Gėstapo agentais,

dabar ji pati, norėdama prisigriinti. Gėstapui, atidavė į Gėstapo rankas... Dėmesio vertas sovietinio komunizmo biznis...

Kad aš būčiau žinojęs...

Ypatinga akcija prieš vokiečių komunistus Maskvos buvo pradėta 1941 m. rugsėjo mėn. po pirmųjų pavykusių vokiečių armijos smūgių. Politiniai imigrantai tada buvo išblaškyti po Urą, Vidurinę Aziją ir Sibirą. Aukų tarpė radosi senas dailininkas Heinrich Vogeler iš Worpsswede. Jo didžiausias širdies troškimas kova dėl žmonių pažangos. Gyvendamas Vokietijoje, Weimare, jis "Raudonajai Vokietijai Pagalbai" buvo paskyręs savo rūmus, kur buvo įrengta komunistinė vaikių priešlauda, tuo tarpu Sovietų Sąjungoje, užuot susilaukus padėkos, jam teko mirti badu... Badu mirė ir Fiete Fischer, kurio poetinis žodžius — "vėliava plevėsuos išdidi ir tiesi" — mieliai naudoja bolševikinė propaganda... Erna Fugmann, nebegalėdama pakelti skurdo, pasikori. Buves Reichstago atstovas Max Schneck Sibire turėjo kirsti mišką. Dėl aprangos menkumo persalo, gavo plaučių uždegimą ir mirė...

Ilgametis čekoslovakų kompartijos narys Gajek 1943 m. NKVD buvo sumintas ir skaudžiai kankinamas tardymo metu. Jo veldas nuo gautųjų smūgių nustojo savo pirmąsias išvaizdas. Kojos dėl nuolatino badavimo taip sutino, kad turėjo suplaustyti batų aulius, nes kitaip negalėjo batų nusauti. Prieš savo mirtį NKVD požemiuose visiškai nusivylę sovietinių rojų, jis pasakė reikš-

Iš lietuviškojo pasaulio

JA VALSTYBĖS

Lietuvių Profesorų Draugija

Vasario 18 d., įsikūrusi Lietuvių Profesorų Draugija Amerikoje jau žengia pirmuosius žingsnius ir yra numatysiu bei suplanavusi atlikti nemažą darbą. Svarbiausi draugijos rūpesčiai yra:

1. Išlaikyti lietuvių mokslininkų pajėgumą;
2. Studijuoti Amerikos lietuvių gyvenimo problemas;
3. Palaikyti ir aktyvinti Lietuvos išsilavinimo kovą;
4. Profesiniai reikalai.

Draugijos valdyba stengiasi: a. surasti lietuviams profesoriams darbą aukštosiose mokyklose; b. skatinti mokslinių darbų rašymą; c. padėti mokslui einančiam jaunimui specializuotis ir tuo būdu sudaryti mokslininkų prierašį.

Draugija yra suplanavusi moksliskai tirti bei nagrinėti čionykštį lietuvių kultūrinį, religinį, socialinį, politinį, ekonominį gyvenimą. Šiam darbui kviečiami pajėgiausi įvairių sričių specialistai, kurie paruoš smulkius pranešimus apie lietuvių padėtį įvairiais atžvilgiais. Draugijos valdybai nemažai rūpi ir leidimas mokslinių darbų, kurių mūsų mokslininkai turi paruošę. Bet čia didžioji kliūtis yra lėšų stoka.

Draugijos valdyba dalyvauja ir Lietuvos išsilavinimo darbe. Ji tiksliai informuoja Amerikos visuomenę apie bolševizmą ir stengiasi atitaisyti Amerikos mokslineje spaudoje pasitaikančias žinias ar nuomones Lietuvos klausimu. Čia pasitaiko nemaža literatūros, kurioje sąmoningai ar per neapstiprėjimą, pateikiami neteisingi duomenys ir neteisingai nušviečiami mums rūpimi reikalai bei klausimai. Valdyba yra padariusi žygių tokioms klaidoms atitaisyti. Sekama, kad Lietuvos klausimu literatūra nepateiktų neteisingų faktų ir tuo būdu nekenktų Lietuvos išsilavinimo reikalui.

Prof. Dr. J. B. Končius, BALF pirmininkas išvyko į Europą tremtinių reikalais. Lankysis Prancūzijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Austrijoje ir Belgijoje.

Kun. Pr. Juras, JAV Liet. Kultūros Instituto pirmininkas ir žymusis visuomenininkas, buvo nuvykęs į Romą, iš kur lėktuvu grįžo birželio 2 d.

Dail. Pr. Lapė, vienos New Yorko knygų leidyklos pavesimas, iliustruoja Barbara Ann Scott, pasaulio dailiojo čiuožimo čempionės knygą "Čiuožk su manimi". Dailininkas tik neseniai yra atvykęs į JAV iš Švedijos, kur dirbo kaip piešimo mokytojas ir kaip iliustratorius.

A. A. Jonas Staškevičius, gimęs 1879 m. sausio 28 d. buvęs Vyr. Triubnolės teisėjas, 1949 m. birželio 28 d. lėktuvu atvykęs su šeima iš Austrijos į JAV, gyvena Yonkers, kan. Končiaus namuose, ten ir mirė gegužės 18 d.

Iš satelitų pasaulio

"Pagal broliškos Sovietų armijos patyrimą"

Marsalas Konstantinas Rokosovskis savo gegužės 1 d. įsakyme kariuomenei tarp kitko rašo:

"Karininkų ir puskarininkų kadros auklėti ir mokslinti vadovaujantis broliškosios Sovietų armijos patyrimu, remiantis stalininio karo mokslo pagrindais.

Kareivius auklėti ginklo brolybės su didvyriškąja Sovietų armija — tautų išvadavimui, taikos ir tautų laisvės laimėjimui.

Tegyvuoja vyriausias ginkluotų pajėgų viršininkas prezidentas Boleslovas Bierut!

Tegyvuoja generalissimas Stalinas — taikos vėliavanešys socializmo ir pažangiosios žmonijos vadasi!"

Visa tai skamba ne labai lenkiškai Lenkijos kariuomenės viršininko lūpose. Lenkams tai labai primena laikus caro vietininko taip pat Konstantino, kuriam vietininkaujant prasidėjo 1831 m. sukilimas. Jie taip pat kūrė lenkų armiją Rusijos valdovui.

"Katalikiška" spauda Lenkijoje

Grupė "patriotų" kunigų Lenkijoje neseniai pradėjo leisti dvasiaitinį laikraštį, pavadinant "Glos Kaplana". Jį finansuoja komunistinės Lenkijos vyriausybė ir yra grynai marksistinėje dvasioje. Svarbiausias jo tikslas — nuolatinės atakos prieš Episkopatą. Slapivardėmis arba inicialais pasirašyti straipsniai, kurie iš anksto politrukų paruošti, mėgina komunistinė dvasioji aiškinti lenkų tikintiesiems religines tiesas.

"Tėviškes Žiburiai", prisilūpusi adresuojanti siuntinėjamai kurį laiką veltul susipažinti. Skaitytojus prašome prisijungti adresu savo paštamą, kurio "T. Žiburis" dar nematė. Vieną mėnesį laikraštis juos laukys nemokamai. "T. Ž." Administracija.

VOKIETIJA

Kun. F. Kapočius, lydimas kun. A. Sidlauskio ir kun. V. Dabinskio gegužės 23 d. atvyko į Romą.

Mokyklų išlaikymas šiandien yra vienas svarbiausių ir sunkiausių teišsprendžiamų tremties gyvenimo uždavinių. Mokytojai ir mokiniai išvažinėję į jos užsitaro, o likučius sukoncentruoti į vieną vietą neįmanoma, nes kilnojimosi galimybės ne nuo pačių tremtinių pareina.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba jau paruošė krašto statutą ir įteikė jį vokiečių įstaigoms patvirtinti.

Krašto Valdybos pirm. Dr. J. Balčiūnas jau išvyko į pereinamąją stovyklą kelionei į JAV. Britų zonos PLB atstovų suvažiavimas įvyko Diepholze stovykloje. Į zonos apygardos valdybą išrinkti: Zundė, Simonaitis, Glemža, Karalius, Sutkus.

Povilas Litas, nepriklausomoje Lietuvoje buvęs Utenos ir Rokiškio apskr. inžinieriaus pareigose, tremtyje buvęs vertėjas JAV konsulato įstaigoje Augsburgėje, gegužės 2 d. mirė. Paliko žmoną ir sūnus.

J. E. Vysk. V. Brizgio 10 m. vyskupavimo sukaktis

J. E. vyskupas V. Brizgys gegužės 19 d. atšventė savo 10 m. vyskupavimo sukaktį. Ekscelencijai pagerbti Romos Šv. Karolierio Kolegijoje buvo surengti kuklūs pietūs, kuriuose dalyvavo Jų Ekscelencijos vyskupai P. Bačys, Rancens ir V. Padolskis, be to, iš T. Marijonų T. K. Rėklaitis ir T. J. Vaišnoras, Jų Ekscelencijos Solenizanto jaučiausias brolis inžinierius Petras ir Kolegijos vadovybė.

Lietuvos vyskupai iš Italijos kalba ir pasaulio lietuvius

Italijos radio tarnyba su Romoje viešintais Lietuvos vyskupais J. E. vysk. Padolskiu ir J. E. vysk. Brizgiu padarė lietuviams skirtą pasikalbėjimą įrašydami jį į plokšteles. Pasikalbėjimas bus transliuojamas per visus Italijos trumpųjų bangų siųstuvus lietuviškai.

Šv. Eugenijaus bažnyčia

Romoje baigiama statyti Šv. Eugenijaus maldykla. Tai tikrai grandiozinis pastatas. Jos statybą remia aukomis viso pasaulio katalikai. Ji bus visų katalikų dėkingumo ir meilės paminklas Vyriausiajam Ganytojui jo 50 metų kunigystės jubiliejaus proga.

Brazilijos prezidentas gen. Enrico Gaspar Dutra paukojo puikius vitražus fasadui, kurie vaizduoja patį Jo Šventenybę guodžiantį nuo bombardavimo nukentėjusius prie sugriautos Šv. Lauryno bazilikos.

— JERUZALĖ. — Nauji kasiėjimai Betanijoje davė gerų rezultatų: yra atrasta viena sena grotelė, kuri pirmųjų krikščionių buvusi lankoma ir garbinama. Vedama tolesnės sąsryšės su šiuo atradimu studijos.

su 750 tūkstančių la žemės, kuriuose gyvena 175.000 šeimų, (po 4,5 ha šeimai). Šių metų pirmajame ketvirtyje tebuve suorganizuota vos 28 nauji kolchozai. Taip mažai jų buvę įkurta dėl to, kad trūksta "specialistų" ir veikianti "buožių" agitacija prieš kolchozus. Kolchozuose, be to, buvę nesutartiniai tarp jų narių tuo pagrindu, kad nevienodas buvęs jų įnašas inventoriumi — vieni nieko neįnešę, o kiti įnešę ir padarę ir gyvulių, tad beabejo jau tūsi turį daugiau teistų.

Panašiai lėtai kolchozų organizavimas vyksta ir Vengrijoje.

Iš Švedijos lietuvių gyvenimo

Kuriam bendruomenės gamtai

Kaip dainelė kraštų, taip Švedijoje, lietuviškoji bendruomenė jau apamiznuojasi pagal PLB Laikinuosius Nuostatus.

VLK Lietuvių Išlaikymo Tarnybos Vadytojo vasario 5 d. raštu Švedijos LOK pareigas eiti buvo paskirta Lietuvių Draugijos Švedijoje Centro Vadyba. Vasario 26 d. skyrių atstovų suvažiavimas išrinko: Centro Vadybą, vykdydama suvažiavimo nurodymą, emėsi organizavimo darbą. Darbą norima baigti dar prieš vasaros atostogas. Tuo metu sudarinėjami sąrašai ir rušiamasi balsavimui Organizacijos vadovybė betgi skundžiasi, kad suregistravimas lietuvių vyksta sunkiai, sunku taip pat su lėšomis. Jau yra pamaštas ir Bendruomenės Krašto Laikinojo Statuto projektas. Jis paskelbtas Draugijos biuletenyje ir buvo nustatyta, kad pastabas bei siūlymus dėl jo būtų prisijūti iki gegužės 21 d. Kandidatų sąrašai sudaromi iki birželio 7 d., o patys rinkimai į Krašto Ta-

rybą ir Garbės Teismą numatomi birželio mėnesį.

IV-sis skyrių atstovų suvažiavimas

Vasario 26 d. Folkets Hus patalpose įvyko LDŠ metinis atstovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo atstovai iš visų draugijos skyrių. Suvažiavimui pirmininkavo plk. Urbonas, sekretoriavo Kl. Gumauskas. Iš centro valdybos apyskaitos, kurią referavo LDŠ centro valdybos pirm. V. Staneika, paaiškėjo, kad Švedijoje esama apie 430 lietuvių, bet draugijos kartotėlė teturinti žinių tik apie 260, bet ir tās skaičius mažai žmonių vykstant į kitus kraštus.

Nemaža pastangų ir rūpesčių centro valdyba dėjo ir sava spauda rūpintis, bet dėl vis sunkėjančių aplinkybių, tiek materialinių, tiek fizinių, tebuvo išleisti tik du "Pragiedrulių" numeriai vietoj numatytų keturių. Nuo 1949 m. rugpjūčio mėn. pradėtas leisti grynai savitarpinai informacijai LDŠ biuletenis, kaipo priedas prie "Pragiedrulių". Tuo biuletenio iki metų galo išėjo keturi numeriai.

Suvažiavimas įgaliojo centro valdybą pasveikinti Lietuvai ir lietuviams nuosirdinti atsidavusį prof. B. Nermaną ir pareikšti padėką Baltų Humanistinėi Sąjungai už jos finansinę paramą "Pragiedruliams" leisti.

Į naujų centro valdybą išrinkti V. Staneika, K. Kraujalis, J. Pajaujis, J. Lingis, I. Mališka, J. Plačas, G. Buga, kandidatai — K. Gumauskas, V. Vilkenas ir V. Gedminas. Revizijos komisijon — E. Meilus, Pr. Duda, B. Arūnas ir T. Bieganskaitė. Garbės teisman — O. Urbonas, Ig. Kazlauskas ir J. Kriaučiūnas.

A. A. majoras Julius Šturna

Š. m. kovo 22 d. po sunkios ligos Stockholme mirė atsargos majoras Julius Šturna, buvęs Stutthofio kalnins. Julius Šturna gimė 1898 m. vasario 13 d. ūkininko šeimoje, Smilgių valsč. Mokslius ėjo Panevėžio realinėje gimnazijoje. 1919 metais buvo vienas iš pirmųjų Lietuvos kariuomenės savanorių ir dalyvavo kautynėse atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Baigęs karo mokyklą iki 1939 metų tarnavo kariuomenėje, kada ir išėjo atsargon majoro laipsnyje.

JUOZAS KRALIKAIUSKAS

KAUKUOLĖ

(Tęsinys iš praeito Nr.)

Viršum miesto, viršum prieblaudų — tuštuma. Pasaulij nieko daugiau ir nėra, kaip tik tuštuma ir iliuzijos. Iliuzijos, kurios apgavo šią kaukuolę, milijonus kaukuolių. Žmonės kaip tie vieniši žiburiai. Vieniši gimsta, vieniši pro tuščią erdvę ir tuščią laiką praslenda, vieniši kas sau numiršta. Viskas žmogui svetima ir tolimia, lyg mėnuliui gyvūnijai.

Staiga — jis pastebi: taku ateina šešėlis, artinasi siluetas... Ne — tai ateina moteris. Bet ne Agė. Praeis pro sėdintį ant suolo, nes ji nepažįstama. Net ir Agė, jei šitos vietos eitu, gal neilgam tesusotų. Tik iš mandagumo ką pasakyti: vis atsigai, neatvirai...

— Žiūrėk, kaukuoliuk, gal tavoji ateina į pasimatymą, kaip kitados.

— Ateiskite, pasakėte man ką? — moteris sustoja. — Savo likimui. Iš dalies tai, žinoma, liečia ir jus. — Ha, likimui? — Taip. Likimui, kuris be širdies laukia gale visų dienų. — Hm, kas jį ten žino, tą likimą. Prasimanyta iliuzija, — moteris prisėda šalia.

— Neprasimanytas. Yra toks. Kinta žmonės ir laikai, bet nekinta žmogaus likimas.

— O kasgi, sakytum, yra žmogaus likimas? — paklausia ne dėl to, kad jai tas tikrai rūpėtų, o tik tęsdama užmegstą pokalbį.

— Likimo klausimas kankina mane eilę metų, vis labiau subraižydamas veidą. Ir kuo labiau skeldėjo veidas, tuo vis sopulingesnis darėsi šis klausimas. Žmogus naikinasi iš vidaus. O šandien visai netyčia patį likimą užtikau patvoryje.

— Juokingai Sakai, likimą patvoryje?

— Taip. Atsitinka juk, ko visai nesitikėjai. Ir dabar tikrai jis yra mano skyrbėlė.

— Skyrbėlė? — moteris nustemba. Bet ji, tur būt, mano, kad jis kiek įkraus, ir nuo jo nesitraukia.

IŠ ANAPUS

Gyvenimas kolchozuose

Neseniai lietuvių spaudoje pasirodė tekstas laiško, prieš kurį laiką gauto Buenos Aires lietuvių iš giminių Lietuvoje. Duodame jo ištrauką, pavaizduojančią gyvenimą kolchozuose:

"Dabar mes gavome žemės. Taip ligišo nebuvo. Žemės 50 arų. Bus nors bulvėms pasisodinti. Turim vieną karvę. Darbo daug nėra. Namuose aš su tėvu ėjau miškan normų kirst per žiemą, o vasarą ant lauko rugių risti ar šiaip ką dirbt per dieną. Kadą surišam 250 pėdų, tai skaito vieną darbo dieną, o kai mažiau surišam — skaito mažiau kaip dieną. Mes dabar per darbo dieną gavom 3 kilogramus grūdų. Aš turėjau 100 darbo dienų, tai gavau 300 kilogramų grūdų; avių ten buv, rugių ir visokių grūdų, mišinio. Vis kaip nors ištekšim. Mums brangiai nereik už darželį mokėti kasmet — pernai rudenį reikėjo pieno 340 kilogramų, mėsos 60 kg., pinigų 40 rub., kiaušinių 50, vilnų 550 gramų, skaitosi galvos mokesčių 25 rubliai. Arklio nėra mums daugiau. Į miestą pėsčios einam. Dar bulvių 400 kilogramų: tai visa mūsų duoklė už 50 arų Daugiau mums nėra. Geriau nereikia. Nė jokie klapotai nėra. Visi vienodi. Taip nieko tokio pas mus nėra naujo. Visi sveiki ir kolkas gyvi".

Mokslas susmukdomas

Krašto kultūrinis ir ūkinis pažangumas priklauso nuo piliečių apsišvietimo bei išsilavinimo, nuo jų horizontų platumo. Bolševikinėje santvarkoje Rusijoje, bevykdant penkmečių planus, buvo krepiama dėmesio ne į jaunuolių išmokslinimą, bet į paruošimą įvairiems planų vykdymui reikalingiems darbams meistru, kuriems duodami skambūs inžinierių ir raudonųjų technikų vardai. Nuo 1937 m., tiesa, susigriebta, kad su siauro išmokslinimo meistreliais toli nepažengsi ir į mokyklą įvesta naujų bendro lavinimo dalykų, tačiau mokyklų sistema nepakeista. Daugumos "specialistų" paruošimas buvo ir tebėra paremtas 10 metų pradžios ir viduriniąja mokykla ir 2-4 metų specialiom mokyklom,

turinčiom aukštųjų mokyklų vardus.

Kaip matyti iš "Tėvynės Balso" pagirų tiradų, dabar ši sistema įvesta ir Lietuvoje, kurioje specialistų paruošimas buvo paremtas 12-13 metų pradžios bei vidurinėm mokyklom ir 4-6 metų aukštojom mokyklom. Su dvylikos metų bendro lavinimo ir 2 metų specialaus lavinimo arba 8 metų bendrojo ir 4 metų specialaus lavinimo mokslu specialistai nepriklausomai Lietuvoje buvo laikomi be aukštojo mokslo, o dabar dešimtmetes ir 2 metų specialios mokyklos absolventai jau laikomi aukštojo mokslo specialistais. Pagaliau ir to nevisada reikia, nes į specialias mokyklas, "politikiškai subrendusieji" priimami ir nebaigę viduriniojo mokslo. "TB" giriiasi, kad "suagūsieji turi galimumą (ar ne iš rusų kalbos versta?) lankyti marksizmo — leninizmo universitetų, politines mokyklas, visokios rūšies ratelius politinėms bei kultūrinėms žinioms plėsti"...

Kas gi to nežino, kad ne tik gali, bet ir privalo. Juk ir profesoriai juos privalo lankyti. Čia komentarų jau tikrai nereikia.

Kolchozų vardai

Kaip ir Rusijoje, kuriant kolchozus, Lietuvoje seni lietuviški vietovardžiai naikinami, o jų vietoje įvedami visokie Lenino, Stalino, Pravdos, Raudonosios Žvaigždės, Proletaro ir kt. vardai. Radviliškio apskrity įsteigtas Čkalovo vardo kolchozas. Iš lietuviškų yra įsteigta Cvirkos, o pastaruoju metu Šumskų valsčiuje ir pagarsėjusio parsidavėlio L. Giros vardo kolchozas.

Pažanga?

Bolševikinė spauda giriasi, kad dabar Kaune esą trys teatrai, 11 kino teatrų, 8 muziejai. Bet tegul "draugai" pasako, kurie iš jų nauji? Kiekvienas kultūrininkas kaunietis suskaitys nepriklausomybės laikais Kaune ir teatrų ir muziejų daugiau. O kad kino teatrų buvo daugiau, tai ir kiekvienas vaizkas žino. Ar nebūtų geriau šaukti, kad kultūrinių įstaigų pristeigta masės, o skaičių neuurodyti? Nejaugi maskviečiai dar neišmokė? Neišmokė, bet už tai gali "išvalyti".

— Gali pati pamatyti, jei nori, — prislinkdamas prie jos ačiū, atskleidžia skyrbėlės brailas.

— Uhū! Kaukuolė! — jos balse išsimuša šurpas. Ji susigužus pašoka nuo suolo, lyg ant jos būtų kas užpylęs šalto vandens kibirą.

— Savo likimo išsigandai? Savo tikriausio? Argi ne tuo pavirto tavo seneliai ir senelių seneliai? Pati irgi ne ko kito susilauksi.

— Idiotas! ... — moteris pasipikėjusi ir ima trauktis.

— Atleskite, bet net ir labiausiai sukvailėjusiam idiotai atrodo tik vis kiti, o ne patys sau. Aš tai gerai žinau, nes, mat, tik prieš dvi ar tris valandas esu už savęs palikęs bepročių ligoninės duris.

— Pamišėlis! ... — moteris pasibaisėjusi dingsta į sambrėškas, kaip strėlė.

Jis ir kaukuolė vėl vieni. Tik šurpiai šlama jovaras. Jinai ne juokais išsigando. Ji gal dar tebebuvo užduosiasis žingsniais ir besidaužančia širdimi. O nei kaukuolė, nei joks pamišėlis jos nesiveja. Paskui ją nusivijo tik jos laikas ir jos likimas, nuo kurių, mąsto jis, ji niekur neišbėgs, nors kažin kaip bėgtų. Mergina, jei ji nuotykių išeikotoja, pataikė atsisėsti. Ji to neužmirš ilgai. Net kažkokiu džiaugsmu salstė, kad jis ją pamokė. "...pamišėlis!" — tebegirdi amos pasibaisėjimą ir nuogąstį.

O jeigu taip Agei parodyti? Kaip ji reaguotų, užkliūva klausimas. Bet gal ne, vis dėlto išsigąstų Agė — pagalvoja, nes jis argi norėtų jai blogo.

Bet kodėl jos taip gailėtis, jeigu jai ar jo gaila, ar nors kiek. O kai jis tąsyk pabučiuot į mėginą, ar ji neatsistūmė su paneigiančia veido išraiška. "Ne, ne! ... Bus dar viskam laiko, jeigu bus! ...". Visu skausmingumu atsimeina tą paneigiantį nusišypsiojimą. Kada tik ją atsimeina, o atsimeina ištisą dieną vis ir vis, jį apmaudžia kentėjimas. Jį kankina, kad Agė tokia neprieinama, nepasiekiamą. Tiesiog kažkokį skausmą sukelia tai, kad jis negali būti be jos. O ji puikiai nauagus, elegantiška, pilna šypsenos ir pasitikėjimo savimi. Dailiais plaukais ir brandžia krūtine jinai, Agė...

Taip, šį vakarą kaukuolė prikėlė tą vienintelį klausimą, kas pagaliau po visų dienų bus. Ir tas klausimas, kaip milžiniška šmėkla, pastoja kelį. Iš anapus daiktų ir smulkmenų, iš anapus tuštumos rūko išnirio šis klausimas, kaip kainas. Jau daug laiko

Laiškas tai, kuri liko

Suliepsnojo ir sudegė vasara. Ji buvo auksinė ir turėjo žalius plaukus ir juodas akis, kaip mano mylimosios. Šit draikosi voratinkliai ir tyliai krinta geltonas beržo lapas, o raudonos kekės šermukšnių yra kaip mūsų kraujas...

Tuščia ir nyku mano sieloje, nes vasara praėjusi ir dienos blanksta, darosi niuresnės viena po kitos. Kaitra nudėgė mano veidą ir akys prisimerkė nuo spindulių. Tačiau į širdį neįsiskundė nei lašelis tos šviesos...

Paskutinis Tavo pabučiavimas buvo vasaros viduryje. Kruvina gaisro pašvaistė žiuravo puse nakties, o paskui kėlėsi aušra kaip iškilni rožė. Ku šandieną Tu, o mano numylėta? — — —

Kelias, kuriuo išėjau, leidosi į gilų klonį ir vingiavosi kalnų guburiais, aplink žydėjo ramūnės ir čiobreliai tvoskė švaigia kvapais. Kryžiai ir kopolytės buvo apipinti vainikais ir rasa dar nespėjusi išdžiūti jų žieduose. Išgąstingi veidai sekė mano žingsnius, o ašaros rito iš skruostais...

Temo ir švito ir debesys lijo ant mano kelio. Milžinu žalčiu pakibo ir nusidriekė juodi dūmai, mano pėdos įsispaudė kelio dulkėse ir paliko ženklint, kad Tu žinotumei. Nes aš eju vis tolyn nuo Tavęs mano numylėta...

Grakščios bažnyčių bonės nerėsi iš miškų vainiko, supančio kalnus ir klonius. Skambino ir gaudė varpai ir juodos vėliavos draskėsi vėjyje. Ir vis daugiau ir daugiau rinkosi, kol susidarė viena ištisinė laidotuvių eiseną: — Kur einate ir ką nešate jūs? — Tačiau mano riksmas žuvo tame triukšme ir žvilgsnis paklydo maišatyje...

Bet šiandien jau vasara mirusi ir Tu toli varge ir priespaudoje žiaurių smurtininkų. Juodos Tavo akys nebegaali verkti, nes šlykštūs snukiai eina pro šalį. Juodąsias Tavo kasos išpynė purvini nagai, o aš negaliu ateiti ir užmušti jų, kad apginciau Tave...

Ten, kur žaliavo lankos ir brandžios varpos sviro ant tako — surausta žemė ir pilki žė-

mėti žmonės. Kasnakt mirties sparnas užkloja šitą lapą ir spaudžia kietai ir neatlaidžiai. Tik dūmai ateina iš anapus nuguldami vyrų blakstienas. Ir moterų klyksmas gula ant jų širdžių. Tame klyksme aš išskiriu dalelę Tavo kančios riksmo. Nelaimingoji!...

Mūsų žemė, mūsų sodybos, gojai, miškai ir upės girdi jų aimaną. Ežero stiklas ima raukšlėti ir virpa, tarytum su muštos paukštės širdis. Čia mūsų kapai. Geltonas lapas atskiria ir uždengia auksu tą vietą kur atsigulė vienas iš narsųjų. Eglės šakos švogždžia nesibaigiančią giesmę...

Laimės valandos išgyventos. Padangė sudrumsta. Didžiuliam skliaute ir ten už regosio išsiskiria tamsi dėmė. Ji ateina kaip naktis, nešdama tylų ir glūdų niūnarimą. Ji nulenkia blakstienas ir uždeda ranką ant krūtinės...

Ateik naktie! Saulėlydžių varsa tokio nuostabaus žalumo, tokio vaizkaus ir nepalyginamo, kurioje driekiasi melsvi ir žibuokliniai takai. Dangus, kaip akys kūdikio. Ateik naktie! Saulėlydis nuogrindžio, lyg degantis laivas vandenyno plynyje...

Aš esu pasirėmęs ant šautuvo ir laukiu kol susirinks visos žvaigždės virš manęs. Yra viena žvaigždė, kuri priklauso man. Ir Tu ją matai kas naktį. Šiaurės žvaigždė. Skaisčioji Stella Polaris. Aš siunčiu tau savo ilgesį, kad ji nuneštų Tai, kurios esu pasilgęs. Tu regi mano žvaigždę...

Ateik, ateik naktie! Tako aš nematau kas liko iš mūsų žemės. Visos skriaudos yra užlygintos. Mano žvaigždė spindi be paliovos. Ir tada išbučiuoju Tavo baltą kaklą ir krūtis. Aš esu apglėbęs Tave ir Tavo širdies smūgiai laša į mano krūtinę, o mylimoji...

Ruduo ir darganos nusicaubia viską perdėm. Mano ilgesys yra išaugęs didelis ir bašus ir nesibaigiantis, kaip karo laukas. Spaudžiu Tavo ranką ir ją laikau visą ilgą naktį. Tu vėl esi grįžusi pas mane. Tu vėl esi čia mano mylimoji, mano Lietuva...

Albinas Maria.

BALYS RUKŠA

UGNIES ŠOKIS

JAU žemė tiek kankinamčiai svaigai šitą naktį. Kad tu, neapžindamas savęs, eini Tenai, kur nenumaldomai turėsi degančius Pavasario pagundų ir geismų ugnį.

Tenai, kur dideliu džiaugsmu tavo užbodus išsprogęs pumpuras, laisčiai gležnos žės, Paukščio daina, tarytum mylimosios tils, Tave taip nuostabiom melodijom užb...

Nebesustok sau lino marškinių atsegę — Juos švelnūs pirštai žemės dukterų atsis, Ir jau turėsi tu be jokio saiko degti

Užgesęs liūdesingų valandų žvakės. Nes žemė tiek kankinamčiai svaigai šitą naktį. Ir tau jos meilės, tvaiko jos širdies užk...

Iš dail. J. Bakio iliustruotos B. Rukšos knygos "Žemės rankos"

PASIMATYMAS

LYG nežinodami, kad viengą tamsią mintį O jau senai brandinam savo širdyje. Mes šaukiame, kad rudenio migloj nušvinta Vėlinių naktį mirusio žmogaus dvasia.

Ir mus trapios būties saulėlydis apvaldo, Ir skirtis turim mes. Mes, prieteliai seni. Aš nueinu, išgirdęs mirusiųjų maldą. — O tu, užmiręs ją, taip pat kažkur eini...

Bet viengą rudenį abu prie upės Stikos, Prie sielas plukdančių didžiųjų vandenų, Mes išsilgę vienas kito susitiksim...

Ir jau tada abiem bus šventiškai ramu Be temdančios minties, praeinančių rikmo Išsidalinti pasimatymo džiaugsmu...

nešiojosi nerimą, tarytum nepažįdomą ligą: kas bus po paskutinės dienos. Bet šios nepažįstamos moters, išvydusios tą pačią kaukuolę, pasipiktinimas, jos atšokimas ir nubėgimas kažkokiu giminingu panašumu priminė Agę. Ji tik viena yra tokia pasaulyje, kuri galėtų užpildyti tuštumą.

Jam pasidaro aišku su visu nuožmiu ryškumu; aišku, kaip dar niekad ligi šio vakaro, kad tik Agė yra vienintelė jo būsimų dienų, jo likusio gyvenimo nusprendėja. Tik nuo jos vienos pareina, ar bus jo ateityje dar kas gero, ar jau nieko gero nebus. Viskas pavoža po tylumą, po tuštumą. Šitoj tuštumoj vienatvė velniškai slepia, kaip akmenis klotas. Stokoja kažko būtino. Už tą būtiną išsigelbėjimą iš tuštumos ir vienatvės sumokėtų nesvarbu kokią kainą. Agė, tik Agė galėtų užpildyti tuštumą. Tik ji viena galėtų išgelbėti iš vienatvės ir tylumos.

Bet Agė, girdėti, už ano ilganosio tekės. Su ilganosiu myluosiu ir siutės. O jis jai raupsuotasis: "Ne, ne... Bus dar viskam laiko..." Tuo metu, kai ji su kitu sius, jis gal vėl ant šito ar kito suolelio tamsioj sėdės. Gerai, šis vakaras galutinai parodys ir išaiškina. Šis vakaras bus ypatingas vakaras, vakaras iš daug vakarų.

Jis atsikelia nuo suolelio ir patraukia namo. Lieka jovaras, vistiek šiuropiai šniokšdamas: yra kas gyvas arti ar nieko nebus. Agė, Agė degina ištisas dienas. Tik dėl jos jis yra žmogus iškankintu vidumi. Agė apnuodijo jį. Agė savo piktiais burtais naikina jį iš vidaus. Jos grožis jį žudo. Jos grožis, iš kurio nieko nebeliks gale josios laiko. Nieko neliks iš tos šypsenos, kurioj išsidumais, ir gerumas, ir truputis ironijos — mįslė, ierogilifai yra josios šypsenos. Būti jos draugu, jos mylimu, gyventi su ja reikštų laimę, tik šią, kitokios laimės žemėje nėra ir negali būti. Graži ir gundanti jina gyvenimo dykumoje. Deganti ir deginanti savo tamsiai kaštoniniais plaukais, jai liu nuogumim, ateities laukiančia krūtine. Kokta ji elegantiškai. Kaip ji moka apsirengti, išsirinkti sau spalvas ir fasoną, lyg tai tegalėtų tikti specialiai tik jai vienai, kaip jokiai kitai. Kaip jina žiūri — ramiu, tamsiu, savimi pasitikinčiu žvilgsniu. Žiūri ir truputį, vos truputį šypso, turėdama duobutes netoli lūpų kampelių. Ir tas jos žiūrėjimas ir šypsenos yra mįslė. Mįslė yra ir Agė ir mirtis — jos abi yra pagrindinės jo gyvenimo mįslės ir nusprendėjos. Jeigu Agė vis prarandamai tols, iki įpus į to ilganosio rankas, mąsto jis eidamas Medūzos gatvelės link... O juk mirtis, jo kasdien siekianti,

tikrai kartą papūs į jį pražūties kvapu... Juk belieka tik staugti, klykti, plaukus sau rauti, galvą į gatvės stulpą daužyti. Nesgi šis bailsus dalykas, mąsto jis, eidamas Medūzos gatvelės link, yra juk visiškai aiškus ir tikras: jis negyvena, o tik būna. Tik šmėkliškai būna. Jo buvimas ar kuo geresnis, kaip kaukuolės buvimas? Koks gi skirtumas: kaukuolė dūlėjo patvoryje, o jis dūli dienomis bepročių namuose, vakarais ir naktimis Medūzos gatvelėje. Jis jau kaukuolė dar nenumiręs.

Medūzos gatvelė negyvoje tamsoje, kaip vandenį, kaip jūros dugne. Susitinka vieną kitą praeivių, kaip lėtai praplaukiančių žuvų. Nuo vagių, nuo plėšikų užsidariusiuose namuose — pavienios graudžios švieselės išblyškusios. Vieniškai tai gatvelė.

Prieina namą, kuriame turi išsinuomojęs kambarėlį. Šitam maiše dūsta jo vakarai ir naktys, amžinai prarandamos. Bet šis kažkuo kitoks negu visi kiti namai šiame mieste. Gal ne dėl to, kad jo čia yra kambarėlis. Juk, be abejonės, tik dėl to, kad jame turi išsinuomojus kambarėlį ir Agė. Kai jis į šį namą atsikėlė, jau jį rado čia gyvenančią. O iki tol jis net nežinojo, kad yra pasaulį toks namas ir yra pasaulį tokia Agė. Jis prisimena jos suvirpančias šnerves — ir savo paties širdyje užgirsta siaubingą klyksmą, lyg pajutęs smogtą į nugarą peilį. Agė žada išsikelti kitur gyventi, užvakar šeimnininkė jam tai pasakė. Kodėl, ar gal, kad tas ilganosis taip nori.

Agė yra visa šių namų siela. Kai ji iš čia išsikels, namai liks tušti, numirę liks namai. Į jos kambarėlį įsikraustys kas nors baltasis svetimas. Kaip karstas bus tada šie namai. Išsikels tada ir jis iš čia kur nors kitur. Rytą įsėinant ir vakarą sugrįžtant būtų nepakeliamas vis praeiti pro buvusias jos duris.

Atsirakina duris ir įeina. Koridorėlyj tamsu. Šeimnininkų nėra namie, nes koridorėlio gale esančioj virtuvėj nėra šviesos. Namuose tylos. Namuose pasiutusiai tylu.

Šviesos neįjungia. Orientuodamasis pagal įpratumą, lipa laiptais į antrąjį aukštą.

Antrame aukšte irgi tamsu. Čia yra du kambariai ir virtuvė. Virtuvė ir viengą kambarį yra išsinuomoję pernai metais susituokę. Antrame kambarij gyvena Agė. Bet ji nėra dar parėjusi. Jis gerai žino: kai ji būna jau parėjusi, apačioj durų mato siurą šviesos ruoželis. Jam būna lengviau, kai ji esti namie. Tada ir ji būna viena, ne su kuo nors. Bet dabar po jos durim šviesos ruoželio nėra. Jos kambarij tamsu, jos nėra, ji kažin kur. Gal

Ką ir kaip rašyti į laikraštį

Tokiu pavadinimu "Draugo" spaustuve neseniai išleido žinomo žurnalisto Dr. J. Prunskio 46 psl. knygelę. Kaina — 20 ct.

Knygelėje randame įžanginį žodį, užvardintą "Didžioji pareiga", kuris pradėdamas pranašingais garsais pirmųjų krikščionybės šimtmečių rašytojo Tertulijono žodžiais: "Ašleis dienos, kad kūrėjų rašalas bus tiek pat vertas, kiek ir kankinių kraujas". Po to knygelės autorius teisingai priduriama:

— Ta diena jau atėjo. Pasaulyje užvirė žūbtinė kova tarp barbaro ir žmogaus, ir niekas čia negali laikytis nuosėdai, nepridėjęs savo paties ir rankos kovoj dėl teisės ir laisvės pirmavimo.

Knygelė skirstoma į keturis skyrius. Pirmajame skyriuje: "Kaip paruošti rankraštį", duodami nurodymai, koks turi bū-

ti naudojamas popierius, kokia tinkamiausia rašomoji priemonė, rašymo būdas, kvietimas atsisveikinti į laikraščio stilių ir rankraščio adresavimas bei išsiuntimas. Į tą patį skyrių patalpinti raidžių rinkėjų prašymas rašytojams ir spaustuvės darbininko žodis.

Antrame skyriuje — "Korespondencijos" — teigiama, kad korespondentai, anot Thackeray, yra plunksnos riteriai, tačiau jų garbingumas — turėtų būti korespondentų skydas, o savo letis — pirma jie turėtų pamirkyti tiesoje. Korespondencijų privatumai: informacija greitai, pranešimai pilni, be vandenilio, įdomūs, tinkamomis atraštelėmis ir tt. Duodamas net vienos korespondencijos pavyzdys, redaktoriaus žodis korespondentams ir nurodomos dažniausiai pasitaikančios kores-

pondentų klaidos, bei ydės, vėlavimas informuoti laikraštį, išsėlimas pranešimų, surašymas protokoliškai ir pan.

Trečiame skyriuje — "Įvairnybės" nurodoma, kuo dar redakcijos įdomiausi ir ko pagėdautų gauti iš bendradarbių. 4 skyrius — "Pasikalbėjimai" duoda nurodymų pasikalbėjimui autoriams, 5 skyrius — "Reportažai ir straipsniai". Knygelė baigiama "Baigiamosios pastabomis".

Tai nėra kokia išsami studija spaudoje besidarbuojantiems, tačiau, visgi, šis tas. Tuo labiau, kad ligi šiol panašaus lietuviško rankvedžio laikraštiniams lyg ir nebuvo. Taigi, juo užkliūda didoka spraga.

Smulkmeniškai gilinantis, galima būtų ir šį tą pastebėti, nors ir neesminio. Pav., tekste yra pasikartojančių nurodymų: ir knygelės autorius nusako kokia geriausia rašomoji priemonė paruošiant rankraštį, tą patį randame ir raidžių rinkėjo prašyme. Be to, žinoma, rankvedėlis yra temptas, galima sakyti, tik ant "Draugo" redakcijos pagėdavimų kurpalio, kur ir pats knygelės autorius dirba kaip redaktorius. Kitos redakcijos su kai kuriais nurodymais galėtų ir nesutikti. Bet knygelė vis dėlto yra vertinga ir patartina ją įsigyti visiems, kurie dirba su plunksna.

P. A.

Žosistų kongresas

Briusely jau vyksta pasirengimai JOCistų kongresui, kuris įvyks rugsėjo 3 dieną. Šiais metais kongrese bus paminėta 25-rių metų JOC sukaktis. Pratomata apie 100.000 belgų dalyvių bei iš 40 tautų atstovų delegacijos. Neseniai Turnai baigėsi žosistų studijų savaitė, kurios metu žosistų įkūrėjas kanaaninkas Cardyn išdėstė tris pagrindines mintis, kurios kongrese bus išryškintos. Tai būtent: nepaliečiamas kiekvieno žmogaus asmens vertumas, nepavarduojama šeimos pasiutinybė būti visuomenės branduoliu ir absoliuti kiekvieno žmogaus teisė į pilnutinį išaukėjimą nežiūrint tautinių nei turtinių skirtumų. Šios trys idėjos kanaaninko Cardyn žodžiais, yra pagrindas kiekvienos teisingos socialinės santvarkos, o mūsų laikais jos yra dideliame pavojuje.

Naujas šventasis

Gegužės 7 d. popiežius kanoizavo antrą šventąjį šiais šv. 1950 metais. Antanas Maria Claret, paprastas ispanas, tekstilės darbininkas, prieš 100 m. tapęs Kubos R. Katalikų arkivyskupu. Kanoizacijos iškilmėse šv. Tėvui asistavo 15 kardinolų ir 94 vyskupai. Jų tarpe buvo ir 3 lietuviai vyskupai: vysk. Bučys, vysk. Brizgys ir vysk. Padolskis. Iškilmėse buvo ypatingai daug ispanų, jų tarpe ir paties gen. Franco šeimos narių. Iš viso buvo apie 10.000 dalyvių. Šv. Petro bazilikoje telpa apie 60.000 (ji turi 187 mtr. ilgio ir 137 mtr. pločio), o aikštėje šį kartą buvo dar apie 40.000.

Spaudos klaidos atitaisymas

"TŽ" Nr. 19 (20) p. M. recenzijos "Pr. Kozulio "Dulkės ežere" pradžioje, 6 eil., išspausdinta: Autorius turi savotišką veidą..." Turėjo būti: "Autorius turi savą aiškų veidą..." Dėl nemalonios rikto autorių atsiprašome.

REDAKCIJAI PRISIŪSTA

Knygų Lentyna, Nr. 10 (17), II metai, 1949 m. spalio, 45-56 psl. Spausdinta šapigrofu Memmingene.

(Bus daugiau)

Komunistu pasaulio vidaus kovos

(Tęsinys iš praėio Nr.)

Dar daugiau sustiprinti Par-
ryžių priešstalinines nuoti-
kas iš Prachos atvyko ministras
Arosenas. Ta proga pas vie-
ną Sovietų pareigūną A. Ruba-
kin buvo suorganizuota "ar-
batėlė". "Arbatėlės" dalyvius
sudarė apie 30 rusiškų komu-
nistų ir nemažas skaičius skir-
tingesnių nuomonių europiečių.
Čia naiviai buvo svajojama
apie perversmo pasisekimą.
Tuo labiau, kad grupės svajo-
nės nebuvo paslaptis ir apie tai
žinojo GPU. Tik dabar visiems
aišku, kad ano meto planai
buvo per dideli ir per plačiai ži-
nomi, kad negalėtų būti sutruk-
dyti paprasčiausiais GPU me-
todais. Stalinas, žinoma, apie
tai tuoju sužinojo, ir daug gal-
vos nesukęs, už poros metų,
1935 m. rugpjūčio mėn., sušau-
kė Kominterną kongresą. Visų
nuomonių subendrinimui, kon-
gresas paskelbė naują partijos
liniją, pagal kurią sudaromas
Liaudies Antifašistinis Frontas.

Liaudies fronto laikai

Tuo buvo padarytas meistris-
kas posūkis, išsklaidęs bent ko-
kias svajones apie perversmą.
Kominternas maištininkų įtūi-
mas pamažu ištirpo į galimas
viltis... Tokia machinacija
daugiausia buvo patenkintas
Kominternas delegatas Georgi
Dimitrov. Po garsiosios Reichs-
tago padėgimo bylos, pasibaig-
ę įkryjęs egzile Vokietijoje ir
jis tapo beveik didvyriu, komu-
nistinio pasaulio pilietis. Taip
pamažu, jo nykaus gyvenimo
tragedija artinosi prie galo.

Kongreso metu, kai kieno neiš-
liko nepastebėti ir naujieji reiš-
kiniai Maskvoje. Tuo metu pir-
mą kartą nebebuvo leista po-
sėdžiai pačiame Kremliuje.
Kongreso dalyviai turėjo pasi-
tenkinti Prekybos s-gos rūmams.
NKVD nerizikavo. Užkietėję
maištininkai galėjo pradėti ir
bombomis kalbėti. Gi pats Sta-
linas, prisidengęs Liaudies
Frontu, nuo viešumos nuslėpė
kai ką žinotino. Pirmiausia jis
žinojo, kad komunizmas skelbti
idėjos buvo ne visai tikusios.
Toliau, prisidengiant antifašis-
tinio frontu, komunizmui bus
lengviau veržtis į Vakarų pa-
saulį ir silpninti jo demokrati-
ją. Antifašistinis frontas pokels
Stalino diplomatinę galią tuo
labiau, kad jis dar vis tikėjo į
Sovietų — nacių bendradarbia-
vimą.

Kremliaus apsisvalo

Iki nemaloningos tiesos, iki
garsių vidaus valymo bylų —
1936-38 metais — vakariniai ko-
munistai buvo pamiršti. Tik
tuomet pasirodė tikroji tiesa,
kad Kremliaus despotai, be
kraujo praliejimo ir visiškos
opozicijos pergalės nebus pa-
šalinoti. Mus, tuomet esančius
Paryžiuje, įaudino žinios apie
bausiaišius žudynes. Žinovienė,
Kamenev, Radek, Bucharin, Ro-
kovsky ir didžiausi skaičiai ki-
tų, net artimų draugų ir ugnin-
gių revoliucionierių, buvo pa-
smerkti ir žudomi kaip fašisti-
niai išdavikai. Tai buvo be galo
žiauri tikrovė. Kaip komunisti-
nė ideologija, Liaudies Fronto
pavydė skverbėsi į Vakarines
šalis, taip vakariečių demokra-
tijos "viriai" pasirodė komunisti-
nėje Rusijoje. O čia buvo Sta-
linas atsakymas. Nors išlikusių
tai buvo istorinė ironija: "anti-
fašizmo" vardu buvo žudomi
tie vyrai ir tokiu laiku, kuomet
patys žudytojai derėjosi su fa-
šistais prieš Vakarus. Pagaliau
1939 m., rusų - vokiečių savita-
rio sutartimi — paskutiniu per-
kūno trenksmu užsibaigė didžio-
ji audra, plačiuaidu nuska-
bėjusi virš mirusiųjų idejų.

Karas visus apjungia

Su vokiečių pradėta 1941 m.
ataka, prasidėjo trečiasis di-
džiosios tarptinio komunizmo
kovos etapas. Su pirmaisiais ir
nuostabiaisiais vokiečių laimė-
jimais komunizmo tėviškėje, vi-
so pasaulio idėjos draugai vėl
susijungė bendrai kovai prieš
naująjį priešą, nes nesutarimas
galėjo tik visišką pražūtį at-
nešti.

Prisimenant 1930 metus, kai
komunistinės ir demokratinės
partijos jungėsi į bendrą Liau-
dies Frontą, tenka paminėti,
kad jie tuomet rinkdavosi ne
parlamente, bet miškuose arba
kalnuose. Slaptai veikę komu-
nistų vadai per pastangas ir
vargą atsiekdavo solidarumą
vieningumo, tuo tarpu Krem-
liaus vadovai buvo bejėgiai.
Bet karui užėjus, tie pasiryžė-
liai, pogrindžio kovotojai pasi-
juto stovį prieš tris priešus. Pir-
miausias priešas buvo naciai
su jų kvailingomis vyriausy-
bėmis. Sekantis — tikrieji resis-
tencijos šalininkai, kaip Jugo-
slavijoje Michailovičius ir pa-
galiau tekdavo kovoti prieš pa-
čius NKVD agentus, kurie per-
eidavo per vokiečių linijas ir

"darbuodavosi" okupuotose zo-
nose.

Kitų kraštų partizanai — Kremliaus bauras

Nors Sovietai su vokiečiais
kovojo dėl savo egzistencijos,
bet ir komunistinius partizanų
žiūrėjo su baime. Partizanų bū-
riams augant aplinkybės susi-
klostė, kad jie visą paramą
gaudavo iš Vakarų, bet nieko iš
rusų. Kiekvieną mėnesį, jie ne-
priklusomai diskutuodavo su
sąjungininkų atstovais, sarvisto-
viai tvarkydavosi savo viduje.
Šalia jų griežčiausių komunisti-
nų įsitikinimų, vis dėl to tė-
vynė stovėjo pirmoje vietoje.

Visa tai matydama Maskva
skubiai ir griežtai reagavo. Tai
buvo 1943 m., kuomet pasaulio
dėmesys buvo nukreiptas į Sta-
lingradą, kur sprendėsi Rusijos
karinės galybės likimas. Tada
visi Europos komunistai gavo
generalinį įsakymą, kuriame,
iki Raudonajai Armijai neatvy-
kus, griežčiausiai uždrausta
bent koks susigrupavimas ar
net vyriausybės sudarymas.
Nors įsakymą aiškiausiai pasi-
skaitė ir tuo metu pajėgiausias
partizanų vadas, Jugoslavijos
Tito, bet jis nepakluso Krem-
liaus nurodymams. Kartu ra-
gindamas bendros idėjos drau-
gas Lenkijoje ir Vengrijoje sek-
ti juo, Tito sudarė dabartinės
Jugoslavijos vyriausybės bran-
duolį. Tautinio Išlaisvinimo,
Antifašistinės Tarybos formoje.
Jų susirinkimų vieta tuomet
(1943 m. lapkričio mėn. 29 d.)
buvo Bosnia mažame miesteliu-
ke Jajce.

Silpnėjant Vokietijai, ilgoji
kova ėjo prie galo. Keičiantis
aplinkybėms, partizanų vadai
su savo šalininkais užimino
svarbesnias krašto valdymo
pozicijas ir tuo mikliai išsisu-
ko iš Kremliaus "globos". Karo
pabaiga atnešė ir kai kurių
sunkumų, nes Vakariečiams nu-
traukus paramą, teko patiems
viskuo pasirūpinti. Gi tarp Ry-
tų ir Vakarų susiformavus šal-
tąjam karui, tenai pradėjo
ryškėti Trečioji Jėga, kuri turė-
jo būti pakankamai stipri at-
sistoti tarp buvusių sąjungininkų.

Mattingasis Tito

Apie Trečiosios, Raudonosios
Jėgos kūrimą, aš sužinojau jau
karui pasibaigus važinėdama
po Europą. Per ištisus 17 metų,
kai pabėgau iš Vokietijos, 9 me-

tus išsprukau Amerikon iš vo-
kiečių okupuotos Prancūzijos,
palaikiau gaudžius ryšius su
visais Kominternu nariais. Eu-
ropon grįžus juos sutikau Lon-
done, Paryžiuje, Berlyne, Ro-
moje, Marsyje, Zueriche ir
daugelyje kitų vietų, net visai
arti raudonosios karalijos pa-
sieniu. Su tenais kalbėjau
slaptai, su tais atvirai, nes
šie, pastarieji jau kovojo tarp
Tito ir Stalin linijos. Iš kiek-
vieno jų aš gavau mažiau-
po istorijos fragmentą. Apskr-
tai jų patirtis užgrūdintos nuo-
taikos pamėšio, o anų metų pra-
rastų ir berėžių vilčių aidą.
Nuotikais stiga praskaidrėjo,
kai pasigirdo malonus triukš-
mas, kurį sušėlė maištaujantis
Tito.

Pereinant prie Tito, pirmiau-
sia reikia pasakyti, kad jis bu-
vo Georgi Dimitrovo mokiny-
s; tie du vyrai per eilę metų svy-
rojo apie pietinių slavų sąju-
gą. Apie didžiojo valymo vidu-
rį, kuomet Jugoslavų partijos
vadas Michael Gorkich, kaip
anglų šnipas buvo nužudytas,
Dimitrovas, žinauodamas ge-
rąją padėtį, į vieton išstūmė Ti-
to, kuris tuomet buvo žinomas
Walter vardu. Tito gerokai pa-
augus kaip partizanų vadui,
Dimitrovas grįžta Bulgarijon
sustiprinti tėviškę valdžią. Da-
bar, abu valdovai drįsta pasi-
juti tėvais Naujosios Europos,
kuri bus sukurta ant Hitlerio
sukurtųjų griuvėsių. Pagal Bel-
grado ir Sofijos planą Graikija
ir Rumunija turėtų susijungti,

Vengrija — tapti Dunojaus cen-
tru, tikint vėliau prisijungiant
Austriją su Čekoslovakija ir net
bandant įtraukti Lenkiją. Taip
galvojant, apie 80—90 milijonų
žmonių sudarytų pajėgų Rytų-
nės Europos bloką. Susijungu-
sios valstybės galėtų daryti
įvairias sutartis, vesti derybas
ar tai su Vakarais, ar tai su Ry-
tais ir, svarbiausia, pirmą kartą
istorijoje, jos pačios galėtų
spręsti savo likimą. Žiūrint atei-
tinį, lygsvaros jėgos tai turėtų
reikšti revoliuciją Europos pa-
sikeitimą, o gyvenamajam lai-
kui, matant stebinančią Sovietų
plėtimosi greitį, komunizmui ta-
reikštų "trauktis". Tai buvo tik-
rai gražus užplanavimas.

Pirmasis žingsnis buvo pada-
rytas 1944 m., kuomet Tito pati-
kėtis, dabartinis Jugoslavijos
atstovas Jungtinės Tautos, lei-
tenantas Edvard Kardelj (jis yra
užsienio reikalų ministras), nu-
vyko Sofijon su pirmaisiais pa-
siūlymais. Bulgarij komunistai,
su tuolaikiniu Tėviškos Fronto
prezidentu Vuko Červenkov,
dėl siūlomų sąjungos pilnai
sutiko. Viename iš svarbesnių
jų sąjungos punktų, visa ka-
riuomenė buvo numatyta Tito
vadovybėje. Daugelis smulkes-
nių dalykų buvo palikta vėles-
niam aptarimui, bet bulgarai ir
jugoslaviai buvo nepaprastai
patenkinti jau vien dėl to,
kad kalba ėjo apie jų naują sa-
vistovę jėgą. Dar vienas džiū-
ginantis faktas, kad vietoje
Maskvos, jie laisviausiai tar-
sis Sofijoje. (Bus daugiau).

SPORTO ŽINIOS

Toronto

Gegužės 27 d. lietuviai futbo-
lininkai Osharwoje žaidė Camp-
bell Cup turnyro rungtynėse
prieš Oshawa City rinktinę. Vy-
tiečiai šį kartą pademonstravo
plamingą žaidimą užtikrintai
laimėdami 6:1 (3:0) savo naudai
Didelės paspirties komanda su-
laukė žinomo sportininko Tė-
velio asmenyje. Įvarčius įmušo
Luima 2, Buta 1, Tėvelis 1, Be-
resnevičius 1, Pulkys 1. Priešas
garbės įvartį įmušo iš baudos.

Tą pačią dieną lietuviai jau-
niai pralaimėjo dar vienas
rungtynes 0:4 prieš Shamrocks
komandą. Mūsų kams sunku
buvo žaisti, kada teisėjas už
kalbas žaidimo metu pavarė
net du žaidėjus iš aikštės. Šis
liūdnas faktas įrodo dar kartą,
kad be komandinio susiklau-
symo, disciplinos aikštėje ir ge-
ro vadovo, kelias į laimėjimus
yra gana sunkus, nors paskiri
žaidėjai ir sporto žvaigždės bū-
tų. J. Žg.

Berlyno parado atgarsiai

Atrodo, kad komunistams
berlyniškės iškilmės suteikė ne-
tik pasigėrėjimo, bet ir daug
rūpestio, ypač saugant demo-
nstrantus nuo vakarietiško
kapitalistinių "bacilų". Berlyno
rytų sektoriaus sienos demonst-
racijos ir demonstrantų kaupi-
mo dienomis, pasirodo, buvo
saugomos ir rusų karinių pr-
jėgų dar griežčiau negu pačių
vakariečių. Tačiau jau pirma-
dienį į vakariečių sektorių bu-
vo perbėgę ir valdžios orga-
nams prisitę 47 liaudies mili-
cijios nariai ir apie 50 demonst-
racijų dalyvių jaunuolių. Va-
karinių sektorių gyventojų lai-
kysena parodė, kad komunisti-
nė propaganda čia neturi to-
kių pasisekimo. Dėl to tai mies-
to burmistras Reuter padėtį api-
būdino trumpu posakiu: "Mes
laimėjome kovą be mušio".

Vakarų Vokietijoje iš Berly-
no grįžusio jaunimo komunisti-
nės demonstracijos buvo su-

rengtos Britų zonoje Helmstedt
mieste. Į gatves išėjo apie 2000
jaunuolių su mėlynais FDP
marškiniais giedodami interna-
cionalą. Antikomunistinė minia
atsakė kaizeriniu himnu:
"Deutschlan, Deutschlan ueber
alles" ir puolė demonstrantus.
Nors policija juos saugojo, ta-
čiau demonstracija buvo išblaš-
kyta, daugybė nuplėštų mėly-
nųjų marškinų sudeginta, o
daugumas demonstrantų išlaks-
tė ir savo marškinus nusviedė
į patvorius. Kai policija apval-
dė padėtį, jų besusrinko vos
apie 1000. Sakoma, kad de-
monstrantų daugumą sudarė
deportuotieji iš Rytų zonos vo-
kiečiai. Du iš jų nukentėjo ir
Frankfurte.

Grįžtantieji iš Berlyno de-
monstracijų daugelis vežėsi
propagandinės komunistų spa-
dos, kuri daug kur per muiti-
nių kontrolę buvo konfiskuota.
Kai kur įsimaišė ir minia.

Iš plataus pasaulio

Japonai stūdo separatinę taiką

Japonų užsienio reik. minis-
teris premjero vardu pareiškęs,
kad Japonija norėtų pasirašyti
taikos sutartį su vakariečiais,
aplenkiant Sovietų Sąjungą.
Manoma, kad pareiškimas pa-
darytas su MacArthur žinia.
Pareiškiame palankiai atsiliepi-
ama apie MacArthur adminis-
travimą ir konstatuojama, kad
dėka JAV pagalbos, Japonija
jau pasiekusi padėties, kurią
galima pavadinti "taika de fac-
to".

Planas JAV sostinei sugriauti

JAV saugumas sučiupo smul-
kų planą karatveju Vašingtonui
sunaikinti. Tai didelė, sto-
ra knyga, kurioje surašytos
instrukcijos, ką ir kaip reikėtų
sunaikinti bombomis. Tai val-
diniai pastatai, elektros ir gazo
tiekimo įrenginiai, užnuodiję
mas vandenčio ir pan. Su-
naikinimo tikslas — suparali-
žuoti valstybės aparato funkci-
onavimą pirmosiomis karo die-
nomis. Planą jau peržiūrėjo se-
natoriai ir prieina išvados, kad
jis yra autentiškas.

Škotai nori savivaldos

17 škotų delegatų atvyko į
Londoną su petičija vyriausy-
bei sukurti atskirą Škotijos pa-
lamentą. Delegaciją sudaro
Škotų Komiteto nariai. Delega-
cija prieš išvykdamą į Londoną
norėjo pasikalbėti su opozici-
jos vadu Churchill, bet tas ne-
sutiko net kalbėtis.

Sovietų misija opleido

Japoniją
Sovietų misijos Japonijoje
šefas gen. Derevenko ir visi
aukštieji pareigūnai iš Tokio
gegužės 29 d. išvyko į Vladi-
vostoką nepadarę jokio pareiš-
kimo. Juos pakeisti atvyko 35
kiti karininkai, bet visi žemes-
nio laipsnio. Šis įvykis, spėja-
ma, rodo, kad sovietai ruošiasi
kažkurims žygiams Tolimuo-
siuose Rytuose.

Antisovietinė propaganda stiprinama

JAV sudarė sutartį su D. Bri-
tania bendromis įėjomis vesti
antibolševikinę propagandą
Sovietų ir jų okupuotose terito-
rijose. Numatoma tą sutartį
praplėsti visam Atlanto pakto
valstybėms.

Pirmiausia norima praplėsti
propagandinių radio stočių tink-
lą, jų skaičių nuo 73 padidinti
iki 100. Be to, numatoma pla-
tinti antibolševikines proklama-
cijas, kurios į anas teritorijas
bus siunčiamos su specialiais
balionėliais. Radio stočių dalis
bus įrengta laivuose ir žinias
perdavinės iš Baltijos, Juodųjų
jūrų ir Persų įlankos.

Šnipų tinklas aiškėja

Atominų paslaptį išdavė-
kas Fuchs, pora savaičių tar-
dytas JAV saugumo pareigūnų,
pasirodė jau visai kitą nuoti-
kų negu buvo teisme ir visai
nuoširdžiai teikė informacijas.
Kaip mūsų jau pranešė, kaip
tik jo parodymu buvo sumistas
stambus šnipas, Fuchso žinių
perteikėjas, Gold ir laukiama
naujų suėmimų. Fuchso atviru-
mas, atrodo, yra noras pasiekti
savo buvusios nusidėjimo pus-
siau. Jis pasakė 14 šnipų var-
dų, kurie jam gelbėję perduoti
paslaptis. Betgi daugumas jų
jau bus nepasiekiami, nes savo
agentų daugumą Maskva jau
atšaukė ir jie išvyko.

Rinkimai Korejoje

Pietinėje Korejos dalyje ge-
gužės 30 d. įvyko rinkimai į pa-
lamentą. Nors komunistai iš
anksto trukdė, o per pačius rin-
kimus iš Šiaurės Korejos įsiver-
žęs komunistų būrys net sunai-
kus vieno pasienio miestelio
rinkimų būstinę, tačiau visame
krašte rinkimai praėjo ramiai.
Tik prieš rinkimus dar buvo
susuktas sąmokslas į parlamen-
tą praversti sovietų agentus, bu-
vo sučiuptas didelės sumos tam
reikalui prisistūstų pinigų ir visi

agentai, apie 500, suimti. O
sąmokslas buvo susektas poli-
cijai iššifruvus slaptais telegram-
mas, siųstas iš Šiaurės Korė-
jos. Suimta taip pat keletas
minėtų įsiveržėlių. Jų bylos me-
tu daug kas paaiškės.

Prezidento Syngman Rhee
vadovaujama nacionalistų parti-
ja rinkimų nelaimėjo. Pagal
pirmusius davinius ji telaimėjo
53 vietas iš 210, t.y. prarado
apie 50 vietų. Laimėtojai išėjo
nepartiniai kandidatai. Dae-
giau paaiškės birželio 19 d. pa-
lamentui susirinkus.

Marshallis prieš JTO pertvarkymą

Gen. Marshallis, kalbėdamas
mirusiųjų pagerbimo dieną, pa-
reiškė, kad JAV niekad negalin-
čios pasidaryti nepajėgios ka-
riškai ar ūkiškai, nes tai atneš-
tų pasauliui katastrofą. Jungti-
nių Tautų organizacijos pertvar-
kymas pagal buv. prezidento
Hoover siūlymą, esą būtų pa-
vojingas. Ši organizacija esanti
naudinga. Nors ji nesanti to-
bula, tačiau ji suteikianti for-
mą, kur vietoje kulų gali būti
naudojami žodžiai. Tai esąs
visdėlio įrankis, kuris galys būti
naudojamas pasaulio tvarkai
palaikyti. Ji sudaranti taip pa-
plyšį geležinėje uždangoje, per
kurį į anapus gali pateikti va-
karietiško idėjų. Priekaištas,
kad JTO forumą sovietai nau-
doję tik savo propagandai
skleisti, galys būti atremtas tuo,
kad ir vakariečiai ten gali idė-
jas skelbti. O dabar kaip tik
vykstąs idėjų karas.

JAV katalikai prieš juodųjų niekinimą

Pietinių valstijų katalikai
stengiasi mažinti nepalankų
baltųjų nusistatymą negrų at-
žvilgiu. Taip pa., neseniai įvy-
kusame katalikų mokytojų
kongrese New Orleans dalyva-
vo kartu spalvoti ir baltieji ir
buvo ta pačia proga pasisaky-
ta dėl nekritiško juodųjų
niekinimo.

Rasių klausimas Pietų Afrikoje

Nėra pasaulyje kito tokio
kampelio, kur būtų taip aktua-
lus rasių klausimas kaip Pietų
Afrikos Sąjungoje. Baltieji —
krašto valdovai — ten yra ma-
žumoję prieš negrus ir Indijos
ateivius. Senai kalbama, kad
kraštas viengražią dieną ga-
li sulaukti didelės vidaus kata-
strofos bei baltųjų skerdynių.
Kadangi dabar parlamentas
svarsto įstatymą apie aiškų pa-
skirstymą krašto gyventojų į
rases ir apibrėžimą provincijų
teisių atitinkamai jų gyventojų
padėčiai, tai negrai ir indi-
jonai gegužės 29 d. paskelbė
demonstracijas — tik ne einse-
nas gatvėse, bet visiems susi-
laikyti nuo dalyvavimo bažny-
čių pamaldose, o melstis namie.

Pavogė paveikslus

Pereitos savaitės gale eilė
vertingų paveikslų, tapytų
Franz Hals, Van Dyck, Renoir
ir Corot. Pavogtųjų tarpe yra
Hals "Vyras su balta barzda",
Van Dyck "Moters portretas",
Renoir "Mergaitės portretas" ir
Corot du krašto vaizdai.

— BELGRADAS. — Gegu-
žės 31 d. čia prasidėjo byla
dvių aukštų Jugoslavijos ka-
rininkų — gen. Branko Petriče-
vič ir pulk. Vlada Dapcevič, da-
bartinio štabo viršininko brolio,
— kurie bėdavo pabėgę, kai Ti-
to nutraukė santykius su Mask-
va. Jau 22 mėn. jie buvo laiko-
mi kalėjime. Prokuroras parei-
kalavo mirties bausmės.

— TAPEL. — Kinų nacionalis-
tų parlamentas išsiskirstė vasa-
ros atostogų. Kad atstovai tik-
rai grįžtų, kiekvienas iš jų tu-
rėjo palikti 875 dolerių užstatą,
kuris bus negrąžus per 60 dienų.

— PRETORIA. — Buvęs Pie-
tų Afrikos opozicijos vadas feld-
maršalas Smuts, turįs jau 80 m.,
susirgo pneumonija ir nuģaben-
tas į ligoninę.

Izraelis statosi naujus miestus

Kaip praneša Toronto savait-
raščio "Star" korespondentas
Kenneth Bilby iš Tel Avivo,
naujosios žydų valstybės vy-
riausybės rūpesčiu, Izraelyje
dygsta ištisai nauji miestai, ta-
rytum gytai po lietus.

Pavyzdžiui, už dešimties my-
lių į pietus nuo Tel Avivo, per
amžius buvę niekeno neapgy-
venti ištisi smėlio plotai, da-
bar apstatomi ir steigiamos
naujos gyvenvietės — nauji
miestai ir miesteliai.

Vienas iš septynių Izraelio
naujųjų miestų, tarp Negev ir
Galilėjos, prieš du su puse mė-
nesio turėjęs vos 600 skubos
keliu pastatytų namelių, dabar
taip greitai plečiasi, jog netru-
kus tenai bus apgyvendinta ne-
mažiau 5.000 gyventojų. Šis
miestas pavadintas Mishmar
Hashiva.

Naujasis miestas, savaimė
aišku, dar nebaigtas. Naujieji
namai, daugumoje, dar statomi
arba baigiami. Mieste skubos
keliu tiesiamos moderniškos
grįstos gatvės, prėvėdama elek-
tros instaliacija, statomas didė-
lis cukraus fabrikas, ruošiamas
vandentiekis, kurį norima su-

jungti su miesto Noveg tinklu,
numatomas pastatyti geležinkelis
vamzdžių fabrikas ir tt. ir tt.

Tokių, "embrioninio tipo"
miestų, kaip Mishar Hashiva,
Izraelyje jau esą gana daug už-
planuota ir daug statoma. Jais
norima nusėti visas Izraelio
valstybės kraštas, kad ateityje
būtų galima žmones iškelti iš
smarkiai perpildytų Tel Avivo
ir Haifa miestų ir apgyvendinti
naujoje vietoje.

Penkiasdešimt mylių į pietus
nuo miesto Ascalon taip pat
vyksta milžiniška statyba. Sta-
tomas miestas, kuris turės su-
talpinti nemažiau 10.000 gyven-
tojų. Šio miesto ištisą statybą
finansuoja Pietų Afrikos Stonis-
tų organizacijos. Šis miestas tu-
rėsįs netgi nedidelį uostą, ku-
ris jungs susisiekimą su Haifos
ir Tel Avivo uostais.

Dešimt mylių į šiaurę nuo Tel
Avivo — taipogi išdygo apie
šešetas šimtų naujų pastatų. Tai
vėl naujo miesto, kuris pava-
dintas Hadar Joseph, pradžia.

Haifos apylinkėse Izraelis tu-
ri susikonscentravęs savo indu-
strinį regioną, tad aplinkiniai

miestai, kaip: Darvarim ir Kour-
dany yra perpildyti naujai at-
vykusiais imigrantais. Todėl ir
šitame rajone numatomas pa-
statyti naujas miestas, kuris tal-
pintų savyje mažiau 10.000
gyventojų.

"Star" korespondentas yra
išvažinėjęs Izraelį skersai ir iš-
ilgai. Jo įspūdžiai iš to krašto
yra geri. Naujosios valstybės
kūrėjai — žydai, esą, nors su
didėsiais ar mažesniais sunku-
mais, tačiau labai ryžtingai
įmisi kūrybinio darbo ir ruo-
šiasi geresnei ateičiai.

Korespondentui teko kalbė-
tis ir su paskirais Izraelio gy-
ventojais, kurie atvykę iš Rytų
Europos valstybių, dabar pa-
kluvusių po Maskvos priespau-
dą, jie, esą, nesiskundžia gy-
venimu Izraelyje. Vienas iš už-
kalbintųjų, pavarde Vidasz, ku-
ris nelabai seniai atvykęs iš
Bulgarijos, kur, ligi bolševiki-
nei tvarkai įsigalint, vertėsis
smulkia prekyba, dabartinio
metu dirbęs Izraelyje prie mie-
stų statybos ir esąs patenkintas
naujuoju darbu. P.A.

Keliaujančio kunigo St. Kulbio pasakojimas

(Atkelta iš 3 psl.)

ku" pp. Janušonių šeima — vyras, žmona ir du vaikučiai — atvyko net 100 mylių, iš Britų Kolumbijos. Tai rodo kaip lietuviai yra prisirišę prie savųjų ir kaip jie gerbia lietuvišką bendrumą.

Po minėjimo visi dalyvavo bendruose užkandžiuose.

Dar reikėtų prisiminti, kad Crows Nest Pass vienas senas ateivis lietuvis Leščinskas turi didoką gyvulių ūkį. Jo ūkis randasi gražioj kalnų aplinkumoj ir jis gyvena kaip tikras "šveicaras". Žiemą karvės laikomos puikiose tvartuose, o vasarą — laipinėja po kalnus, gamosi.

Nusiskundžia Leščinskas, kad ypač žiemos metu, jį skriaudžia gaujos "nelauktų svečių" — briedžiai. Jie, nę neatsiklausę šeiminko, naikina ištisus šieno kūgius. Kad apsigynus nuo jų, kartais tenka po namo laipinėti net šautuvą panaudojti.

Brooks, Alta.

apie 80 mylių į rytus nuo Calgary, vienas iš toliausių Alberto provincijos avampostų. Apie 30 lietuvių, senųjų ateivių ir 4 šeimos naujųjų. Pagirtini senieji ateiviai. Jie puikiai išlikę lietuviškumą ir jų vaikai gražiai kalba lietuviškai. Dauguma verčiasi ūkininkyste, vienas kitas dirba prie geležinkelio darbu.

RYTŲ REGIONAS

Sault Ste. Marie, Ont.

lietuvių iki 100. Vieni naujai atvažavusieji. Jie dirba dideliuose pieno fabrikuose. Porą grupių susidėję, laisvomis valandomis ir savo darbu, jau turi pasistatę savus namus. Kiti — gyvenamas patalpas nuomoja.

Graži lietuvių kolonijėlė randasi ir Sudbury. Tačiau apie juos netenka rašyti, nes jie ir patys parašo į "Tėviškes Žiburias" iš savo gyvenimo.

Picic Crow, Ont.

— tai aukso kasyklos. Nors toji vietovė yra gana sunkiai pasiekiamą, tačiau kun. Kulbui teko lankytis ir ten. Picic Crow nuo geležinkelio stoties randasi apie 10 mylių ir tą kelią galia tenka nugalėti tik lėktuvu. Savo laiku toje vietovėje, pagal sutartis, dirbo apie 100 lietuvių, o dabar bepalikę tik apie 20.

Kirkland Lake, Ont.

taip pat aukso kasyklų rajonas. Tera užsilikę apie 20 lietuvių ir tie pakėlę sparnus skristi į didesnes lietuvių kolonijas.

Timmins, Ont.

— didžiausias aukso kasyklų rajonas. Kadaise buvo itin pa-

garsėjusi vietovė lietuviška veikla. Ten veikė gražus choras, buvo ruošiami lietuviškų švenčių minėjimai, į kuriuos atsilankydavo vyriausybės ir kasyklų administracijos atstovai.

Pažymėtina, kad lietuvių chorui dirgavo vietinė kmadietė, prancūzų kilmės, muzikė Larcher. Ji lietuvius labai mylėjo, juos globojo ir didžiavosi jais. Ji savo net dukterį išleido už lietuvių, kuri išmoko lietuviškai ir visiškai sutapo su lietuviškąja bendruomene.

Noranda, Que.

Pagal provincijos vietoves, tai gana skaitlinga lietuvių kolonija. Joje gyvena apie 200 mūsų tautiečių. Veikia choras, oktetas, gražiai paminimos lietuviškos šventės.

Val d'Or, Que.

Tai itin garsi kolonija savo praeitimi. Ilgesnį laiką tenai lietuviškoji veikla švietė gražiausiais pavyzdžiais. Pradžioje Val d'Or'e gyveno apie 200 lietuvių. Dabar jų beliko gal 30-40. Tai vienintelė lietuvių kolonija Kanadoje, kuri vietiniame radiofone kas sekmadienį turi lietuviškus pusvalandžius. Ir dabar, nors kolonija sumažėjo, bet dar tebeskamba iš ten eterio bangomis lietuviškas žodis ir lietuviška daina.

Savo organizuotumu, dideliu susiklausimu ir solidarumu, valdoriečiai gal "neš" visas kitas lietuvių kolonijas. Pas juos veikė puikus choras, susidedęs iš 50 asmenų. Choristai buvo visi vienodai apsirengę, tarytum uniformuoti. Jie suruošdavo didžiulius koncertus, kurie sutraukdavo šimtus ir vietinių gyventojų. Jie ruošdavo minėjimus, jie buvo duosnūs savo praeitimi ištekliams visuose lietuviškuose reikaluose ir pan.

Iš visų ten esančių tautybių lietuviai buvo populiariausi vietinių tarpe. Pav., nors lenkų kolonija ten buvo dvigubai didesnė, bet lietuviai pralenkdavo juos.

... "Ar ir Lietuvoje yra kaubojų?" ...

Keliaujančiam kun. St. Kulbiui yra tekę laikyti paskaitėles apie Lietuvą Winnipeg, Sudbury, Ottawos ir kitose prancūzų kalba dėstomose gimnazijose. Charakteringų nuotrupų pasitaikydavo ir ten.

Pav., St. Boniface (Winnipeg) priemiestis) gimnazijos mokinė susidomėjo:

— Jeigu jūs, kunige, sakote esąs lietuvis, tai kur išmokote prancūziškai?

— Aš gyvenau septynis metus Prancūzijoje ir išmokau...

— Tai jūs ir daugiau kalbų mokate? Mokate ir vokiškai?

— O, taip...

— Tai jūs gal mokate ir "Dipi" kalbą?

— ...??... Taip, moku...

— teko atsakyti.

Kitas iš mokinių — vėl susidomėjo lietuviškomis dainomis.

— Jei kunigas sakote, kad Lietuva yra dainų kraštas, tai padainuokite lietuviškai...

Na, žinoma, nieko kito nebeliko daryti, kaip užtraukti prie mikrofono keletą lietuviškų posmelių... Mokiniai klausėsi ir buvo patenkinti.

Na, o trečias mokiniukas, įsižiūrėjęs į kunigo atlapę esantį lietuvišką ženklelį, paklausė:

— Ar ir Lietuvoje yra kaubojų?

— Kodėl jūs taip galvojate?

— Nagi, kad šitame ženklely yra kaubojiškas raitelis...

— Tai čia lietuviškas ženklas. Taip lygiai, kaip Kanada turi savo ženklią klevo lapą, lietuviai — turi raitelį...

Mažasis smalsuolis atsakymu buvo patenkintas...

Pr. Alšėnas.

"T. Ž." SKAITYTOJAI

paraginkite ir savo pažįstamus užsisakyti "T. Žiburias". Jei kiekvienas prenumeratorius žurstų dar po vieną prenumeratorių, "Tėviškes Žiburias" išsiųstų be aukų.

Dantistas

Dr. Chas. OKUN

838 Dundas St. W. Toronto (kampus Euclid Ave). Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

Pirmos eilės lenkiška rankinė

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

Savininkas W. Rudnicki.

Mes paimeime iš namų ir pristatome.

Darbas garantuotas. Kainos neuakštos.

205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

VESTUVĖS

gyvenime būna nedažnai, todėl nuotraukom pasirinkti tik savo

LUNA foto studija

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO. TEL. PL 5717

Palyginus kokybę — pigiausias kainos Toronte.

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — — Garantuotas darbas, priemonės kainos.

Krautuve atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

Susirgus kreipitis į

YARMEY CLINIC

slavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey 314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. KL 7146

Tik tas be rūpesčio ir vargo

gali Kanadoje gyventi, kuris yra apsidraudęs "The MACCABEES Ins. Co.", kuri jau 72 metus sekmingai ir sąžiningai, priemonėmis kainomis,

DRAUDŽIA nuo nelaimingų atsitikimų, ligos atveju ir mažamečių vaikų, kurie sulaukę 18 m. gauna premijas. Informacijos teikia ir apdraudimą atlieka naujai paskirtas atstovas: JONAS BERŽINSKAS.

88 Annette Str., Toronto, Ont., telefonas LY 2816.

P. S. Provincijoje susidarius kelių asmenų grupę, atstovas atvyksta vieton.

Dėmesio!

LAIKRODININKAS

Kazimieras Tautis

Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gercia ir pigiai. Prašome kreiptis į įstatikni.

Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

EUROPEAN WATCHMAKER

Nuo gegužės 1 d. iš 827 Queen St. W. PERSIKELI 807 Queen St. W. Toronto, Ont.

Welland, Ont.

KLB-nės Wellando Apylinkės Laikinasis Komitetas š.m. birželio mėn. 11 d. 12 val. p.p. sekmadienį, Vinco Biliūno (buv. Mrs. Ašminskas) farmoje RR 1, 5 mylios į rytus nuo Wellando, ruošia pirmą šiais metais gegužinę.

Šokiams grieš puiki lietuviška muzika, bus įvairių žaidimų (kaip virvės traukimas ir pan.), turtingas bufetas, kietas ir minkštas gėrimai.

Wellando ir apylinkės lietuviai maloniai kviečiami šio sekmadienio popietę praleisti lietuviškoje jaukioje nuotaikoje ir pavasario gamtoje.

KLB — LAOK.

Katalikas senatorius

Ministeris pirm. St. Laurent pranešė, kad Vincentas P. Burke, OEB, iš St. John, Newfoundland, yra paskirtas Kanados Senato nariu vieton mirusio sen. Jurgio Penny.

Naujasis senatorius gimė prieš 72 metus vakariniame Newfoundlando pakraštyje, St. Jacques miestelyje, mokėsi Šv. Bonaventūros kolegijoje ir Kolumbijos universitete New Yorke. Baigęs studijas grįžo į savo kraštą ir pagraisėjo kaip geras ir gabus pedagogas. Daugelį metų buvo Torbay High School direktorium ir Newfoundlando katalikų mokyklų viršininku. 1920 m. jis švietimo reikalams paskirtas ministru.

Šv. Tėvas jį bent du kartu apdovanojo aukštais ordiniais už jo didelius nuopelnus katalikiškojo auklėjimo srityje.

Tiesiausias geležinkelis

Tiesiausias pasaulio geležinkelis yra tarp buvusių carų sostinių — tarp Peterburgo ir Maskvos.

Nutarus tą geležinkelį nutiesti, ekspertai jokių būdu nepajėgė sutarti per kokias vietas reikėtų jį tiesti. Vieni turėjo argumentų už vienas, kiti už kitas kryptis bei vingius. Klausimas buvo patiekiamas išspręsti carui. Tas nedaug ką tenusimanydamas apie geležinkelio vaidmenį krašto ūkiui, "žinojo", kad jo valstybėje pirmiausia viskas turi tarnauti carui bei jo garbei ir galybei. Dėl to tai jis klausimą išsprėdė labai paprastai — ant žemėlapijo pridėjęs linuotę tarp Peterburgo ir Maskvos pabrėžė liniją ir klausimas buvo išspręstas.

Žuvis žemės gėlmėse

Garišone, Šiaurės Dakotoje, beišskant naftos, pragręžus keliasdešimt metrų žemės gėlmėse ir ištraukus grąžtą iš vieno šulinio išsiveržė vandens stulpas, išnešdamas kartu ir daugybę mažų žuvičių.

Manoma, kad tas šulinys pasiekė požeminę upę.

Pasitarnavo

Kartą vienas motociklistas, spausdamas dideliu greičiu laukais vingiuojančiu plentu, paplėtėje užtikro besilisinčią senyją moterį. Kadangi, jo akimis žiūrint, atrodė, jog toji senutė yra labai privargusi, pasiūlė jai sėsti ant užpakalinės motociklo sėdynės ir pasisakė norįs ją pevežėti. Senutė atsisėdo.

Kai motociklistas nudūmė kokią dešimt mylių, jam parpojo paklausti, kur gi ta senutė važiuoja?

— Reikia sakyti teisybę, — tarė senutė. — Aš keliauju visai priešinga kryptimi, tačiau, nenorėdama užgauti tamstos geros širdies, važiauju į ten, kur mane vežė...

Teisme

— Tepasako kaltinamasis, kaip jis ištraukė piniginę iš nukentėjusiojo kišenės...

— Et, ką čia ir kalbėti... Ponas teisėjas visvien nesuprasti... Tam darbui atlikti reikalinga keletos metų praktikos.

LIETUVIŠKA AVALINĖS

TAISYMO DIRBTUVĖ —

PARDUOTUVĖ

Naujausios mados.

Priemonės kainos.

Sav. IGNAS ASTRAUSKAS

1414 Dundas St. West. Toronto

Tel. KE 3831.

BR. BUKOWSKA, R. O.

AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.

Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

Sekmadienis pagal susitarimą 55 St. John's Rd., W. Toronto.

(kampas 94 Laws St.)

Tel. LYndhurst 0052

AKIU SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Išdiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.

Kalba slavu kalbomis.

470 College St. W. Toronto

Tel. RA 3924

IVAIRENYBĖS

Dostojevskio laiškai

"Calman Levy" firma Paryžiuje išleidžia pilną rinkinį Dostojevskio laiškų prancūzų kalba. I t., siekias iki 1857 m., jau pasirodė. Kaip rašo "Corriere della Sera", pagrindinis visų tų laiškų motyvas esąs krimtimasis, kad esąs susitepęs, bendraudamas su sgmokslininkais prieš carą.

Guminiai namai

JAV-bių gumos pramonės žinovai tvirtina, kad po 50 metų guma pasidarysianti svarbiausia namų statybos medžiaga. Taip pat jie priduria, jog po tiek metų gumos medžiaga būsianti naudojama namų grindims iškloti ir net keliams grįsti...

Mauša ir generolas

Caristinėj Rusijoje, geležinkelio stoty, ant suoliuko, kartą sėdėjo generolas su šunimi ir žydas.

Generolas įsakinėjo savo šuniui daryti visokias štuksas: — Mauša, stokis ant dviejų kojų! Mauša, šok per lazda! Mauša, atnešk numestą akmenį! ir tt.

Po to generolas kreipiasi į šaliniais sėdintį žydą ir klausia: — Na, žyde, kaip jums patinka mano šuo?

— Labai inteligentiškas šuo, — atsakė žydas. — Jeigu jis nesivadintų Mauša, galėtų būti ir generolu...

Jis buvo mandagus

— Ar gražiai elgiasi bažnyčioje, ar buvai mandagus, Stasiuk?

— O, ir dar kaip, senele! Kai priėjo prie manęs vienas ponas, barškindamas pilną lėkštę pinigų, aš pasakiau tik ačiū ir nė kiek nepaėmiau...

Banditas ir keleivis

Banditas: — Klausyk, tamsta, ar nematei čia kur netoliese policininko? Mane ištiko toks nelaimingas įvykis...

Keleivis: — Nemačiau. Ir žinau, kad šioje vietoje policija niekad nesislanko...

Banditas: — Labai ačiū tamstai... Tik dabar — malonėk man atiduoti savo laikrodį ir pinigų...

Čia mūsų žemė...

"Draugo" spaustuvė Čikagoje baigia spausdinti A. VILAINIO "Žmogus, kuris amžinai keliauja" 2 sąsiuvinį. Šis sąsiuvinys pavadintas "Čia mūsų žemė".

Turiny randame kelioliką reportažų iš kelionių Lietuvoje. Aprašoma šiam sąsiuvinyje vysk. Valančiaus, Simono Daukanto, Šatrijos Raganos, Vl. Putvinskio tėviškes. Amžinai nepamiršamos žemaičių šventovės: Šiluva, Tytuvėnai, Žemaičių Kalvarija. Senieji kultūros švyturiai: Kražiai, Varniai ir tt. Neužmirštama ir gražiosios vietovės: Medvegalis, Platelių ežeras ir kit. Telpa keliolika nuotraukų, iliustracijų.

Šį sąsiuvinį ir visus kitus galite įsigyti šiuo adresu: A. Vilainis — Sidlauskas, 5300 W. 23 Pl. Cicero 50 Ill. USA. Atskiros sąsiuvinio kaina 0,50 dol. Visų sąsiuvinių kaina 3,50 dol.

PETRAS KAIRYS

MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU

KRAUTUVĖ ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — Tel. WA 0062

Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti.

Puikus ir greitas patarnavimas

DĖMESIO! Norėdami pirkti ar parduoti namus,

akius, viešbučius kreipkitės į

FRANK PSZON

REAL ESTATE & BUSINESS BROKER

762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.)

Telefonai:

Įstaigos: AD 3588

Buto: LA 9458

Didžiausias pasirinkimas lietuvių apgyventam rajone.

Čia jūs rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Lietuviams tarpininkauja ir kalbina pagalbą teikia

BR. SERGAUTIS

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RUBU SIUVYKLA

Ivairūs užsakymai atliekami pagal naujausias Europos ir Kanados madas. Kainos prielamos.

828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

NAUJAI ATIDARYTA

MOTERŲ RUBŲ SIUVYKLA

Gražus darbas

Fortune Ladies Wear

789 Queen St. W. Tel. WA 1943.

Siuvami sijonai, blusės, suknelės, vestuviniai rūbai.

Kas nori namus arba bizni

pirkti arba parduoti, kreipkitės į mus. Rasite teisingą ir nuosirdų patarnavimą.

Kalbame lietuviškai — klauskite Peter.

REAL ESTATE BROCKER JOSEPH GREEN

933 Bloor St. West. Toronto, Ont. Telefonas LA 4817

TORONTO, Ont.

Mokyklos užbaigimo
iškilnės

Birželio mėn. 11 d., sekmadienį, 3 val. p.p. Toronto liet. parapijos salėje įvyksta Toronto lietuvių parapijos mokyklos šiuo mokslo metų užbaigimo iškilnės, kurių metu, sekmingai baigusius mokslo metus mokiniams, bus įteikiami pažymėjimai. Be to, programoje numatoma pranešimai mokyklos mokytojų ir globėjų. Meninę programą dclį išpildys patys mokiniai. Ta pačia proga numatoma parodyti mokiniams pritaikintą trumpą filmą.

LK Moterų S. susirinkimas

Gegužės 2 d. šauktas Lietuvių Katalikių Moterų Sąjungos Toronto skyriaus metinis susirinkimas buvo atidėtas ir įvykis birželio 11 d., sekmadienį, tuoju po pamaldų.

Valdyba.

Nauja poezijos knyga

Šiomis dienomis išėina iš spaudos trečioji Kanadoje lietuvių poezijos knyga. Tai jaunosios kartos modernios tematikos poeto Balio Rukšos "Žemės Runkose", 80 psl. Knyga švariai išleista. Viršelis ir originalios iliustracijos dail. Juozo Bakio.

Tai pirmas autorius rinkinys, bet perijodinėje spaudoje jis reiškėsi jau ir nepriklausomoje Lietuvoje nuo 1937 m. — kaip jis pats sako, padaręs jau veltinio tuzino metų kelių. Du eilėraščius ir viengį iš knygos iliustraciją mes spausdiname šio numerio 5 psl.

Izabelė Motiekaitienė.

Liet. valst. operos solistė, dainavusi studentų koncerte, pasiliko Toronte dar porą dienų, kad galėtų aplankyti "Čiurlionio" koncertą. Turėdama kiek laisvo laiko, solistė taip pat aplankė ir "T. Žiburių" redakciją.

Dr. Agota Sidlauskaitė

juristiškai būdama Ottawos universiteto personalo narys, šiuos mokslo metus praleido Twin Cities (Saint Paul ir Minneapolis), Min., University of Minnesota, kur dirbo prie mokslinių tyrimų, kaip reikiama žmogaus pergyvenimams badavimas, o sekancias mokslo metais Omaha (Nebraska) universitete skaitė paskaitas. Šiuo metu daktarė yra atvykusi į Kanadą su tvarkyti vizos reikalų. Vasarą žada praleisti Ottawoje ruošdama užkai dėstyti institutui kursą apie auklėjimą šeimose. Pakelusi į Ottawą daktarė lankėsi Toronte ir mūsų redakcijai.

Tėvas J. Kodykas S. J.

Kelias dienas išbuvęs Toronte, kur lietuviams sešioms vedė rekolekcijas, o perėitį sekmadienį lietuvių parapijos bažnyčioje per sumą pasakė gražų pamokslą, taip pat aplankė "T. Ž." redakciją ir perdavė čikaiečių linkėjimus.

Šokiai

Birželio 10 dieną vakare, Toronto parapijos salėje įvyksta nuotaikingi šokiai.

Perpildyti vaikų darželiai

Kaip praneša Toronto miesto Welfare įstaiga, mieste esantieji vaikų darželiai tegali patenkinti tik pusę poreikialavimų. Pranešime sakoma, kad apie 1000 Toronto miesto vaikų laukia vietos vaikų darželiuose, kuriuose šiuo metu, esant pilnam apkravimui, gauna dienos globą apie 1.600 vaikų.

Iš to suprantami ir spaudoje pasitaikantieji priekaištai, kad tremtinių vaikai užima neproporcingai daug vietos darželiuose. Antra vertus, mūsų tėvai, kurių vaikai yra miesto darželiuose turėtų šią privilegiją visu nuoširdumu įvertinti. Kaip patirtis rodo, darželiuose šiek tiek vietų pasilaisvina vasaros metu.

Toronto miesto vaikų darželiai globoja vaikus nuo 2 iki 8-9 metų amžiaus. Globa teikiama ir ištisą vasarą.

Vaikų ekskursija į Niagara

Mokyklos baigimo proga, Toronto lietuvių parapijos mokyklos tėvų komitete diskutuojamas klausimas dėl lietuvių mokinių ekskursijos į Niagaros krioklius. Ekskursija yra numatoma autobusais. Galutinai tuo reikalu bus išsiaiškinta su vaikų tėvais sekantį sekmadienį per mokyklos užbaigimo iškilnes.

Išvyko atostogų

Studentas Adolfas Bajorinas, baigęs mokslo metus ir sekmingai išlaikęs egzaminus Toronto universitete, poilsui išvyko prie Lake Simcoe. Jis studijuoją anglistiką ir yra jau baigęs 6 semestrus.

Vestuvės

Šeštadienį, birželio 3 d. Toronto lietuvių bažnyčioje susituokė Alfonsas Juodikis su Birute Giedraityte, o sekmadienio popietį, Pranas Joga su Eugenia Mykolaityte. Pažymėtina, kad abu vyrai nepersėnėję atvykę į JAV, dar Vokietijoje užmegstas pažintis atbaigę vedybomis Toronte.

Torontas valosi

Ontario ministeriui pirmininkui paskelbus įstatymą policijai apvalyti srities miestus nuo nepadorių naktinių orgijų lokalių, buvo manoma, kad tai pirmiausia lies Windsorą, paskutiniu metu ypač pagarsėjusį, tačiau to įsakymo rezultatai jau reiskiasi ir Toronte. Ir čia, bendradarbiaujant provincinei ir miestų policijai, birželio 2 d. paskelbta kova pirmučiausia su azartiniais lošimų makleriais ir kitomis panašaus pobūdžio nedorybėmis. Akcija pradėta plačiu mastu. Jos vykdymo planas laikomas paslaptimi, tad laukiama, kad viengį gražią dieną pasipils aibės pranešimų apie jos rezultatus. Tuo tarpu tik girdėti, kad tikrinami "poilsio" klubai bei jų čarteriai.

Išnuomojami kambariai

High Park rajone, 2 min. nuo Roncesvalles, centrinis šildymas, koridorinė sistema, sustarus bus leidžiama naudotis virtuvėmis. Teirautis KE 3491.

Anadien buvome tėviskeje

"ČIURLIONIO" ANSAMBLIS TORONTE

Iš tremties atvykę lietuviai visi gerai pažino visą Vokietiją skersai ir išilgai išvažinęsį liaudies meno ansamblį "Čiurlionis", suorganizuotą dar Lietuvoje, atgaivintą Vokietijoje ir antrą kartą perorganizuotą jau JAV Clevelande to paties entuziasto pasišventelio Alfonso MIKULSKIO. Senieji kanadiečiai lietuviai jo dar nebuvo matę savo akimis, bet daug girdėję, tad žinia, kad jis pasirodys birželio 3 d. Toronte visus sujaudino ir talpi — per 1200 vietų Eaton Auditorium prisipildė sausakimšai net stovinčių, o daug kas jau nė nebetylpo. Suplaukė ne vien torontiečiai, atsivedę daugelis savo bičiulių ir darboviečių "bosų", bet taip pat ir daugelis net gana tolimų apylinkių lietuvių. Beabejo, tai buvo bene didžiausia šventė Toronto lietuvių gyvenimo istorijoje.

Svetur atsidūręs lietuvis ilgisi savo krašto dvasios, nori patirti savyje, jam brangioje, aplinkumoje, nori pačiuoti tėviškes oru. Dėl to tai ir tremtyje tiek daug pastangų buvo skiriamos tautinio meno vienietams kurti. Buvo jų bent keli, bet beabejo populiariausias ir daugiausia laurų nuskynęs buvo "Čiurlionis". Arti jo stovėjo vad. Wiesbandeno ansamblis, vadovaujamas p. Sodeikos.

Berods p. Nasvyčio rūpesčių dėka, nugalėjus įvažiavimo sunkumus, arti pusę "Čiurlionio" ansamblio narių susirinko Clevelande, kur p. Mikulskis parinko naujų žmonių ir vėl pradėjo gražių savo darbą. Reikia pastebėti, kad šis entuziastas savo brangiajam kūriniui paaukojo ir savo asmenišką gyvenimo geresnes perspektyvas — atsisakė pasiūlytos vargonininko vietos, atsisakė orkestro dirigento vietos ir nuėjo pragyvenimo pelnitį ir karsų dirbtuvę, kad tik galėtų dirbti su ansambliu. Ansamblio dalyviai, beabejo, visi taip pat duoną pelnosi dirbtuvėse ir tik vakarais tegali atsidėti savo mylimai lietuviškai dainai, muzikai ir šokiui. Gastrolių metu priversti kartais apleisti darbą darbovietėse turi dėl to nemalonių arba net visai netenka darbo, bet pasišventimas visas kliūtis lauzo. JAV "Čiurlionis" koncertavo jau savajam Clevelande, Pittsburghe, Brooklyne, Buffalo ir Chicagoje, kur žiūrovų buvo net 4.000, o dabar štai pradžiugino ir Torontą. Kur tik Čiurlioniečiai pasirodė, visus žavėjo ir jau eina pasikalbėjimai su vienu menadžeriu dėl poros metų sutarties apvažinėti su koncertais visas JAV. Mes linkime, kad šis planas medliuotųsi, nes tai ir jiems patiems būtų didelis palengvinimas ir labai patarnautų Lietuvos vardo išgarsinimui. Beje, choras tuo tarpu dar nėra atnaujinęs savo bažnytinių giesmių repertuaro, bet tai laiko vienu pirmųjų savo uždavinių, tad netrukus giesdės ir savo lankomų kolonijų bažnyčiose.

Šiuo metu be ansamblio vadovo "Čiurlionio" darbui vadovauja kanklių orkestro vadovė p. Ona Mikulskienė, šokių — A. Valeišaitė ir scenos P. Maželis.

Torontiške programa buvo iš dviejų dalių: pradžioje mišrus choras, tautiniai šokiai ir moterų choras, o po pertraukos vyrų choras, tautiniai šokiai ir vėl mišrus choras. Mišrus choras dainavo "Mes padatuosim dainų dainelę", "Kai aš grėbiau lanką šieną", "Lopšinė", "Ta mūsų seselė" ir "Piemenėlių daina" — o antroje dalyje: "Skamba, skamba kankliai", "Pasvaresyk antelą", "Palaukė", "Kaivelis", "Melnikas", "Stiklukėlis" ir "Namo, broliu".

— visos paties vadovo komponentos.

Moterų choras dainavo: "Pas motinėle", "Kas bernelio sumislaita", "Per giria girelę" taip pat Mikulskio; vyrų choras: Naujalis "Op, op Nemunėli", Žilėvičiaus "Oi kad išauštų", Marčišauskas "Pasėjau kanapę" ir Karoso "Augo kieme klevelis".

Tautinių šokių grupė šoko pirmoje dalyje: "Piovejai", "Blezingėlė" ir "Oželis", o antroje — "Žiogeliai", "Lenciugėlis" ir "Malūnėlis".

Kai kurie dalykai buvo kartojami ir keletas kitų dainų sudainuota bisu.

Kaip matome tai yra tas pats repertuaras, kuriuo tremtiniai gėrėjosi ir Vokietijoje. Reikia džiaugtis, kad ir su didesne puose naujų dalyvių p. Mikulskis taip trumpu laiku pajėgė visą taip gausų repertuarą puikiai atnaujinti ir taip pat sklandžiai, be jokių ilgų pauzų praveisti, kaip ir tremtyje kad pravedavo. Programa vyksta kaip kalėdoskoje. Tuo būdu ji sužavi ne tik savąją dvasią pajutusių tautiečių, bet ir kiekvieną svetimątį. Ir Toronte teko gėrėtis, kaip jie taip pat entuziastingai plojo. Ir nenuostabu, kad koncertui pasibaigus, jį visų matęs Toronto burmistro pavaduotojas kontrolierius John Innes neišskentė neišėjęs į sceną viešai pareikšti savo susižavėjimo. Nuširdžiai dėkodamas už malonias valandėles, jis, apglėbęs gėlių puokštę, laikantį dirigentą viena ranka, o koncerto nepamainomą pranešėją p. Sagienę kita ranka ir jį pabučiavęs, pasakė, kad sekantį Čiurlioniečių koncertą Toronte jis pats organizuos anglių publikai dižiojose Massesų Hall arba Maple Leaf salėje. Pranešėja, publikai plojant, jam į atlapą įsėgė raudoną rožę iš puokštės.

Visų torontiečių vardu pabaigoje ansambliui padėkojo Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės laikinojo organizacinio komiteto pirmininkas p. Kalandra.

Ir dar būdingas bruožas. Kaip ankščiau Čiurlioniečiai savo koncertą baigė "Namo, broliu", Izabelės Blaundžiūnaitės Motiekaitienės, Alės Kalvaitės ir Vlodo Jakubėno.

Pirmame programos punkte išgirdome operos solistę I. Motiekaitienę, kuri išpildė J. Tallat — Kelpšos "Ne murgi sakalėliai", K. V. Bonaičio "Vandens lėlija" ir Fr. Schuberto "Gretutė prie ratelio".

Po solistės pasirodymo, susidariusį protarpį užpildė poetas Pr. Kozulis, paskaitydamas savo kūrybos porą eilėraščių.

Skaudi tragedija Wellande

Sensacija mėgstą dienraščiai perėitį ketvirtadienį didelį raidėm paskelbė "DP nužudė porą ir pats nusizudė". "Daily Star" reporteris, ar per klaidą ar tyčia, parašė, kad "visi buvo lietuviai DP Kanadon atvykę prieš dvejis metus", nors antram straipsniui, šis pats laikraštis cituoja Mrs. L. Mroczkowskį: "Pradžioje karo mano vyras buvo Lenkijoje vokiečių suimtas ir patalpintas koncentracijos stovyklon. Kažin ar nors viena iš mūsų gausių organizacijų į tokį klaidingą pranešimą reagojo, prašydama jį ištaisyti?"

Įvykis tikrai baisus. Šią tragediją galima suprasti, tik žinant paskutinių dešimties metų istoriją. 1939 m. prasideda karas ir L. Mroczkowski patenka į vokiečių nelaisvę. Iškenčęs visus žiaurumus, sulaukia karo pabaigos. Veda. Namo negrįž-

Po koncerto lietuvių parapijos salėje įvyko svečiams pagerbti arbatale, kur pasikalbėta, pasimatyta su bičiuliais ir palinkėta ansambliui sėkmingiausių darbų. Sveikino ir linkėjo: K. L. Sąjungos vardu p. Rinkūnas, Liet. Moterų Katalikių S. vardu p. Užupienė, skautų — p. Stepaits, KLMoterių Bendruomenės vardu — p. Grigaitienė, "Verslo", — p. Kaškelis, K. Liet. Kat. Kultūros Draugijos ir "Tėviškes Žiburių" vardu — p. Sakaluskas, ateitininkų — p. Aušrošas, "Dainos" grupės — p. Jokubynienė, parapijos — kun. klebonas Ažubalis, Liet. Atgimimo Sąjūdžio — p. Medelis, studentų — p. Juškaitis, latvių rašytojų ir žurnalistų — p. Skudra.

Ansamblio seniūnas savo kalboje priminė, kad Čiurlioniečiai pasiryžę organizuoti ansamblio bičiulių draugiją ir reikškė pageidavimą, kad tokia atsirastų ir Toronte. Ištikrųj vertėtų tuo susirūpinti.

Čiurlioniečiai išvyko autobusu sekmadienį 1 val. po pietų. Beje, jų buvo be vadovo dar 22 moterys ir 27 vyrai. Visi torontiečiai ansamblio pasisekimais labai džiaugėsi, linki ištermės ir džiaugtųsi dar kartą juos sulaukę Toronte.

Toronto "The Telegram" idėjo platoką aprašymą apie "Čiurlionio" ansamblio koncertą, užvardintą "Lietuvių DP koncertas sutiktas su džiaugsmo ašaromis". Toliau duota pla-

Toronto lietuvių studentų koncertas

Birželio 2 d. Toronto Lietuvių Studentų Sąjunga suruošė koncertą, kuris įvyko vietos Newman klubo patalpose, 89 St. George St. Po koncerto buvo gražiai pasilinksminata, pasiškota, užkasta stropiųjų šeiminių pagamintų sumuštinų ir išgerta kavutės.

Esant lietingam vakarui, koncerto dalyviai, išlėto besirinkdami į salę, buvo nustebinti malonia staigmena. Jie pamatė, kad programa bus išpildyta iš JAV atvykusių svečių, mūsų dainos ir muzikos reprezentantų, Izabelės Blaundžiūnaitės Motiekaitienės, Alės Kalvaitės ir Vlodo Jakubėno.

Pirmame programos punkte išgirdome operos solistę I. Motiekaitienę, kuri išpildė J. Tallat — Kelpšos "Ne murgi sakalėliai", K. V. Bonaičio "Vandens lėlija" ir Fr. Schuberto "Gretutė prie ratelio".

Po solistės pasirodymo, susidariusį protarpį užpildė poetas Pr. Kozulis, paskaitydamas savo kūrybos porą eilėraščių.

Laivyno pratimai

Kanados jūrų karo laivyno daliniai plaukia į didžiuosius ežerus, kur bus atlikti karo pratimai tose srityse gyvenantiems laivyno rezervistams. Birželio, liepos, rugpjūčio ir pradžios rugsėjo mėn. pratimuose dalyvaus Toronto, Hamiltono, Windsor, Port Arthuro ir Londono rezervistai.

Kariniai susitarimai — paslaptis

Kanados užsienio r. min. Pearson parlamente pareiškė, kad Atlanto Santarvės konferencijos kariniai susitarimai turį likti paslapti, nes jie nenorį savo kortas atskleisti prieš Sovietų Rusiją.

tesnis pasikalbėjimas su ansamblio programos vedėja p. Aleksandra Sagys ir pabaigoje pažymima, kad choras prilygsta geriausiems šio kontinento chorams. Solistai taip pat atkreipė daugelio dėmesį.

Išnuomojami kambariai

Bloor — Ossington rajone, lietuvių šeimoje, su baldais arba be jų. Galima naudotis virtuve. 9 Irene Ave., telefonas LO 3565.

A. A. J. STAŠKEVIČIUI

mirus, jo šeimai reiškia gilią užuojautą ir kartu liūdi

Buv. Salzburgo — Glasenbacho lietuviai Kanadoje.

Kanados žinios

Dominion Day

pavadinimas liepos 1 d. šventei, kurį buvo stūlyta pakeisti Canada Day vardu, lieka. Parlamente už pakeitimą balsavo 39, o prieš — 79.

Aukso vagystė

Valt of Delnito aukso kasylose, paliai Timmins, išlaužus seifus, pereitį ketvirtadienį pavogta 75.000 dol. vertės aukso. Šiaurės Ontario istorijoje tai didžiausia vagystė. Policija mano, kad vagys ir auksas tebėra ten pat. Idomu, kad seifas su nitroglicerinu išsprogdintas ir niekas iš darbininkų sprogimo negirdėjo, nes veikė mašinos. Vienas iš įtariamųjų suimtas.

Karaliaus 55-tas gimtadienis atšvėstas pirmadienį, birželio 4 d., visoje imperijoje, nors karalius ištikrųj yra gimęs gruodžio 14 d. 1895 m. Kanadoje tą dieną nedirbo mokyklos, valdžios įstaigos, bankai, savivaldybės įstaigos, kariuomenė, bet privačios įmonės ir paštas dirbo (paštas — susiaurintai).

Iškrito milijonai

Pastarųjų dienų lietuvių Ontario žemės ūkio ministeris pavadino bilijono dolerių lietuvi, nes jo jau labai reikėjo.

Operinis kontraltas Alė Kalvaitytė padainavo Tallat — Kelpšos "Saulėle raudona", J. Bohmo "Tyla nakties" ir A. Račiūno "Ar atminsi". Tuomet prof. V. Jakubėnas paskambino savo komponuotus du šokius iš baletu "Vaivos juosta" ir J. Brahmsio rapsodiją G-moll.

Po to I. Motiekaitienė ir A. Kalvaitytė duetu padainavo St. Gailevičiaus "Žydi sodai" ir "Debesėlis". Tuo pirmoji dalis koncerto buvo baigta. Antroje dalyje girdėjome svetimųjų autorių kūrinius: arijas ir duetus.

A. Kalvaitytė išpildė ariją iš "Samson ir Dalila" ir Rachmanovo "Pavasari", I. Motiekaitienė — G. Puccini "Maldą" iš operos "Tosca" ir "Trubadūrą". Dainavo itališkai. Na, ir užbaigai — abi solistės išpildė duetus: Offenbacho fragmentą iš Hoffmano pasakų ir J. Brahmsio Čigonės.

Solistėms akomponavo Vl. Jakubėnas. Programa tęsėsi dvi valandos. konferavo p. Butkevičienė, pranešinėdama angliškai ir lietuviškai.

Svečių menininkų išpildomai programai iš publikos pusės visą laiką netrūko entuziastingų plojimų, tačiau ištisia aplodismentų audra pakilo po išpildyto dueto "Čigonės". Išsipirkta kartojimais.

Nors koncertas, galima sakyti, buvo pusiau uždaro pobūdžio, tačiau salėje vietos buvo visos užpildytos. Klausytojų tarpe buvo ir kanadiečių atstovų: Newman klubo prezidentas, dviejų didžiųjų dienraščių reporteriai ir du įgaliotiniai iš CBC radiofono.

Koncertinei programai pasibaigus, į koncerto dalyvius ir menininkus prakalbo Toronto Lietuvių Studentų Sąjungos valdybos sekretorius A. Bajorinas, ant kurio vieno pečių gulė ir šio koncerto suruošimo našta. Kalbėtojas padėkojo atsilankiusiems dalyviams ir jo kvietimo paklausiusiems svečiams menininkams, tuo pat kartu nusaky-

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĖ — KALBINĖ PAGALBA

Surandame geresnį darbą. Tarpininkaujame namus perkant ir parduodant. Parūpiname paskolą ir apdraudą. Atstovaujame įstaigose ir įmonėse. Sudarome dokumentus bei patvirtintus vertimus. Giname lietuvių interesus Kanadoje ir kituose kraštuose. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę S. Amerikos bei Europos universitetuose

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494
Skyrius: 750 Dundas St. W., Toronto. Tel. WA 0006